Iskra

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZDRUŽENEGA PODJETJA ISKRA

Številka 37 – Leto XV – 11. september 1976

Posnetek z nedavnega protestnega zborovanja delavcev naše stolpnice in Ljubljanske banke na Trgu revolucije. Ogorčenim protestom so se pred dnevi pridružili tudi delavci TOZD DO Telekomunikacije v Kranju, katerih protestno pismo objavljamo spodaj.

Številke narekujejo

Leto se je že krepko prevesilo v drugo polovico in pred nami so že prvi polletni rezultati in poslovna poročila. Ob njih se nam razvijajo najrazličnejše misli. Ob zgolj statičnih pokazateljih bi se spogledali skoraj zaskrbljeno. Toda, ali je, pa čeprav so morda gole številke kazale slabše rezultate, kot smo jih planirali in pričakovali, črnogledost tudi upravičena?

Res, polletni rezultati kažejo, površinsko gledano stanje, nad katerim se je treba zamisliti; zamisliti zato, ker – vsaj navidez – kažejo nazadovanje v poslovni uspešnosti, kar pa je v nasprotju z logiko zdravega gospodarskega napredka. Vendar pa ne smemo polletnih rezultatov ocenjevati zgolj tako, kot številke na prvi pogled izgledajo.

Ne da bi opravičevali lastno neuspešnost pa vendar moramo pomisliti na to, da so finančni rezultati vedno – ne samo odsev našega dela – ampak logična posledica celote poslovnih sprememb in pogojev poslovanja v danem razdobju. V tem smislu je treba opozoriti na nekatere pomembne sistemske spremembe, ki so vplivale na višino finančnih rezultatov; predvsem na prehod na nov sistem poravnavanja obveznosti med delovnimi organizacijami po plačani realizaciji, ter nov sistem vrednotenja zalog oziroma stroškov, ki jih je treba sproti pokrivati. Vsi ti predpisi zahtevajo ne samo ustalitve, ampak tudi dobršno mero finančne discipline, ki se jo bomo še morali navaditi. Brez dvoma je bilo ravno pomanjkanje finančne kulture vzrok za spremembo finančnih predpisov, ki so povzročili trenutno slabše poslovne rezultate. Kaže tudi, da priprave na ta prehod niso bile dovolj temeljite, in da pa je bil čas prehoda razmeroma kratek, za česar ni bilo mogoče odpraviti vseh pomanjkljivosti, ki so se nabirale leta prej.

Vsekakor je, da je v času prehoda na nov sistem poravnave obveznosti – to je v aprilu in maju – prodaja močno upadla – zaradi česar so se zaloge bistveno povečale, kar pa bremeni dohodek. Prav tod pa se skriva problem navidezno zmanjšane finančne, oz. dohodkovne produktivnosti. Če gledamo produktivnost skozi obseg proizvodnje, še ne pomeni, da je produktivnost padla; če so se zaloge povečale, pomeni, da smo proizvajali; le prodajali nismo v zadostni meri. Še mi si bomo zato morali ponavljati: storilnost, ekonomičnost, racionalnost. Seveda pa ne smemo teh pojavov obravnavati zgolj apologetsko, ampak je treba opozoriti tudi na slabosti v delu in prilagajanju. Ta kronična slabost Iskre – njenega dolgoročnega usmerjanja pa je ravno v relativni togosti v prilagajanju; res pa je, da je pri spreminjanju močna nota tudi subjektivnega značaja, saj sprememba proiz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

POSLOVANJE ORGANIZACIJ ZP ISKRA V I. POLLETJU 1976

Za dosego zastavljenih letošnjih ciljev bodo potrebni še večji napori

Medtem ko so se v našem listu že zvrstili krajši ali daljši zapisi o poslovnih rezultatih naših industrij in posameznih temeljnih organizacij združenega dela, o letošnjih polletnih dosežkih poslovnih ZP Iskra lahko spregovorimo šele danes. Glede na precej večje načrtovane obveznosti v letu 1976 smo v prvem polletju naredili na splošno veliko, čeprav na nekaterih področjih predvidenih rezultatov v letnem načrtu nismo dosegli v celoti. Polletni obračun nam na primer pokaže dokaj ugodne dosežke na področju proizvodnje, izvoza, produktivnosti, zaposlovanja, manj ugodne rezultate pa v finančnem pogledu. Poglejmo si zato nekatere podatke o našem poslovanju v prvem letošnjem polletju in nekatere glavne vzroke, da na vseh področjih nismo bili bolj uspešni.

UMERJENA RAST PROIZVODNJE

Proizvodnja je v ZP Iskra v obdobju januar-junij 1976 dosegla vrednost (po tekočih cenah) 3.673 mio. dinarjev, kar pomeni 44,7 % izpolnitev letnega načrta. Če doseženo proizvodno realizacijo, računamo po stalnih cenah, vidimo, da se je v prvem letošnjem polletju dvignila za 11 % nad lansko v enakem obdobju. Pri tem je svoje obveznosti najbolje uresničila Industrija telekomunikacij, ki je izpolnila že 56,1 % letnih obveznosti, nekoliko slabše pa so uresničile proizvodni načrt industrije Avtomatika 44,7, IEZE 44,2 in Avtoelektrika 41,6, medtem ko sta bili Industrija široke potrošnje in EMO Celje najslabši, z izpolnjenimi 34, oz. 36,2 % letnega načrta.

Takšen potek proizvodnje v ZP Iskra je bil delno odraz še vedno le počasi se vračajočega povpraševanja po naših izdelkih v inozemstvu, delno pa tudi odraz domačega položaja, ki je nastal ob novih ukrepih za zavarovanje plačil.

Že junijski proizvodni rezultati kažejo, da so se začele gospodarske razmere in s tem tudi oživljanje proizvodnje postopno izboljševati, to pa nas lahko navdaja z upanjem na še boljše proizvodne dosežke do konca leta. Razveseljivo je, da se je povečala pri tem tudi produktivnost dela in sicer za 9,7 %, medtem ko se je lani v prvem polletju dvignila le za 8,2 %. Ta porast je nedvomno plod porasta proizvodnje in nizke stopnje zaposlovanja.

PRODAJA IN IZVOZ

Prodaja na domačem trgu je v prvem polletju 1976 znašala 9.196 mio. dinarjev, oz. 46 % načrtovane vrednosti. Intenzivnejša je bila v prvih treh mesecih, v aprilu pa je zastala, kar je bila delno posledica uvedenega zavarovanja plačil, delno pa zaradi padca proizvodnje nekaterih izdelkov, za katere pa je sicer na trgu trenutno bilo povečano povpraševanje.

V obdobju prvih šestih mesecev smo na tuja tržišča izvozili za 29,795 tisoč dolarjev naših izdelkov, s čimer je bil letni izvozni načrt izpolnjen z 38,9 %. Tako je letošnji polletni izvoz bil kar za 34 % večji od lanskega v prvem polletju. Izvozni dosežki kažejo, da se na nekaterih področjih znova oživlja gospodarska rast. Najslabše so izvozne možnosti v države SEV, pač zaradi prenizkih jugoslovanskih nakupov v teh deželah, ki jim zato primanjkuje klirinških sredstev za večji uvoz naših izdelkov.

NABAVA IN UVOZ

Ugoden je podatek, da je bilo v prvem polletju 66 % vsega nabavljenega reprodukcijskega materiala nabavljenega pri domačih dobaviteljih. Ponudba in tako trgu je bila zadovoljiva, cene, oz. njihova rast pa dokaj umirjena. V polletju smo izpolnili 41,9 % letnega obsega nabave.

Uvozili smo v tem obdobju za 31.700 tisoč dolarjev in tako izpolnili 43,5 % letnega uvoznega načrta, pod izredno neugodnimi pogoji zaradi pozno izdelanega deviznega sistema, razen tega pa, da je vezan na kontingente in običajna uvozna dovoljenja, ga je oviral še priliv izvozni s konvertibilnega področja. Dodatne težave povzročajo še carinski predpisi o odprodaji pošiljk, ki so v carinskih skladiščih ležale dlje od 30 dni ter plačilni pogoji pri tujih dobaviteljih, katerim je zaradi stalnega pomanjkanja obratnih sredstev težko slediti.

ŠTEVILO ZAPOSLENIH

V prvem polletju je bilo v organizacijah ZP Iskra poprečno zaposlenih 27.905, kar dokazuje, da se je to število v obdobju januar-junij dvignilo le za 1,3 %, medtem ko je v lanskem prvem polletju ta porast znašal kar 8,4 %. Rast števila zaposlenih je bila torej minimalna, prav tako, kot so to narekovali akcijski in sanacijski programi organizacij. Število zaposlenih tudi zaostaja za načrtovanim. Največji porast števila zaposlenih so v tem obdobju zabeležili v industrijah Avto-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Protestno pismo delavcev Iskre Elektromehanike

Iz tedna v teden prihajajo do nas novice iz sosednje Avstrije o vedno hujšem pritisku na naši narodnostni manjšini in v zadnjem času celo na našo notranjo ureditev in pojmovanje ter razlago okrog dogodkov na avstrijskem Koroškem.

Menimo, da je to, kar se v zadnjem času dogaja v sosednji Avstriji privedlo že do tiste meje, ko se lahko le vprašamo, kakšni so njihovi cilji in ali je v sedanjem času, po vseh prizadevanjih mednarodne demokratične javnosti o krepitvi miru in eksistence vsakega naroda in narodnosti sploh še normalno. Še posebno po lanski konferenci v Helsinkih smo pričakovali, da se bo stanje na Avstrijskem Koroškem premaknilo v prid našima manjšinama, posebno ob obisku kanclerja Kreiskega na Brdu pri tov. Titu, vendar iz zadnjih dogodkov lahko sklepamo, da imajo v Avstriji mračnjaški ostanki iz časov nacizma še vedno večji vpliv na politiko reševanja manjšinskega problema, kot pa napredne demokratične sile, katerih pa verjamemo ne manjka tudi v sosednji Avstriji. Mislimo, da spreminjanje državne pogodbe ter uredba obeh novih zakonov, to je zakona o popisu posebne vrste in zakona o narodnostnih skupinah nikakor ne bo pripeljala problema do tiste točke, ko bi lahko rekli, da je problem naših manjšin v Avstriji rešen, kot to vztrajno zatrjuje avstrijsko vodstvo. Vsekakor podpiramo mišljenje in zahteve naše manjšine, saj je povsem jasno kakšen namen ima željeno bližnje preštevanje, pa čeprav bo izvedeno za celo Avstrijo. Prav tako so tudi izjave avstrijskih politikov in še posebej kanclerja Kreiskega v vezi preštevanja, katere dajejo v zadnjem času z ozirom na zaostrene odnose med Jugoslavijo in Avstrijo dvoumne in za nas nesprejemljive ter žaljive in takšne, da iz njih lahko sklepamo, da je namen preštevanja in politike do manjšin nasproten koristim našim pripadnikom manjšine.

Prav tako tudi nedavni postopki in brutalno ravnanje avstrijskih oblasti in policije v Škocjanu pričajo, kakšno je stanje na Koroškem in kdo ima v rokah krmilo, s katerim vodi avstrijsko „demokratično" politiko. Na raznih shodih organizacije Heimatdiensta imamo preko sredstev obveščanja priliko videti ljudi okitene s celo razstavo hitlerjevskih odlikovanj, kako pod krinko najrazličnejših prireditev oziroma zborovanj posredno vplivajo na razpoloženje ljudi na Koroškem. Prav tako nam je tudi nerazumljiva grožnja kanclerja Kreiskega o prepovedi množičnih zborovanj in manifestacij na Koroškem, kjer zopet kaže nerazumljivo politiko avstrijske vlade, ko enači zahteve naše manjšine z zahtevami oziroma nameni ostalih organizacij. To, kar nas je še posebej prizadelo, je nerazumljiv odnos oblasti do organizacije Koroških partizanov, izmed katerih so nekateri dali svoje življenje v borbi priti nacistom in imajo danes s strani oblasti manj podpore ali pa sploh ne, kot pa pripadniki nasprotne strani oz. nacionalističnih organizacij. Da je temu tako pričajo številni dogodki okrog spomenikov žrtvam fašizma in ne nazadnje tudi razplet okrog odkritja spominske plošče v Dragosah, kjer so zaradi grožnj nacionalističnih ekstremistov morali prestaviti nameravano odkritje obeležja.

Aktivni odnos avstrijskih in koroških oblasti v gonji proti Slovenski manjšini zadnje čase posega celo v kulturno in športno življenje Slovencev. Torej zopet en dokaz več, da demokratične sile v Avstriji nikakor nimajo tiste moči, ki bi jo pričakovali, pač pa vodijo aktivno politiko ekstremne nacionalistične sile.

Delavci Iskre Elektromehanike Kranj zahtevamo od pristojnih organov avstrijske in jugoslovanske vlade, da problem naših manjšin v Avstriji rešijo v najkrajšem času na tak način, da bodo izpostavljeni medvečinskim in manjšinskim narodom takšni odnosi, kot to zahteva meddržavna pogodba in še posebej člen sedem.

V Kranju, dne 31. 8. 1976

Za dosežke pri razvoju samoupravljanja je TOZD Instrumenti ob prazniku občine 5. avgusta prejela javno priznanje občine. Fotografija prikazuje predsednika DS TOZD Ernesta Noča, ko od predsednika skupščine občine Radovljica Leopolda Pernuša (desno), prevzema priznanje. Foto: F. P.

Obveščanje – pogoj za samoupravljanje

Za dosežke pri razvoju samoupravljanja je TOZD Instrumenti, Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko, ob prazniku občine Radovljica 5. avgustu prejela javno priznanje občine. Naprosili smo predstavnika TOZD Instrumenti Mira Albininija, da nam povekaj o tem, kako zagotavljajo in razvijajo samoupravne odnose pri njih.

Miro Albinini je strojni tehnik, zaposlen na delovnem mestu analitik I v tehnični pripravi dela. Je predsednik osnovne organizacije sindikata Instrumenti Otoče.

Katere oblike samoupravnega odločanja v TOZD ocenjujete kot najuspešnejše?

Menim, da so vse oblike samoupravnega odločanja dobre, seveda pa zato morajo biti izpolnjeni določeni pogoji. Gradivo za samoupravne organe mora biti pravočasno in dobro pripravljeno, na sejah pa strokovno in razumljivo razloženo. Samo na takšen način si predstavljamo kvalitetno samoupravljanje, ker menimo, da je informacija tista, ki vodi delavca v pravilno samoupravno odločitev.

Kakšna je povezava delegatov z njihovo delovno sredino, oziroma po kakšnih posvetovalnih postopkih sporoča delegat stališče svoje TOZD v DS DO, zboru združenega dela v SO ter raznih SIS?

Že pri evidentiranju kandidatov za volitve v organe samoupravljanja smo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Obveščanje — pogoj za samoupravljanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

iz vsakega oddelka in delovne skupine skušali najti ustrezno število ljudi sposobnih za opravljanje takih nalog. Tako imamo danes praktično iz vsakega oddelka ali delavnice po enega ali več članov v vsakem samoupravnem organu. Od teh delegatov pričakujemo, da se pred zasedanjem teh organov na osnovi prejetega dnevnega reda in gradiva, pomenijo še z ostalimi sodelavci in tako stališče tudi zastopajo na seji samoupravnega organa.

Pred zasedanjem delavskega sveta DO ali SO se sestane DS naše TOZD in izoblikuje stališče do dnevnega reda. To stališče potem zastopajo tudi naši delegati na samoupravnih organih DO ali SO.

Podobno izoblikujejo mnenja tudi delegati samoupravnih interesnih skupnosti."

Kako imate v TOZD organizirano informiranje?

Lahko rečem, da je za informiranje pri nas zelo dobro poskrbljeno, zato bi rad o tem povedal nekaj več.

Celotno informiranje bi lahko razdelili na; ožje strokovno in politično ter široko splošno informiranje.

Ožje politično poteka v obliki sestanka, na katerem se enkrat tedensko zberemo predsedniki vseh samoupravnih organov, sekretar TOZD in po potrebi tudi predsedniki raznih odborov. Na sestanku se seznanimo s tekočimi dogajanji v TOZD, DO in SO. Prav tako si tu izmenjamo mnenja in odločimo način pristopa k izvedbi raznih političnih akcij. Ocenjujem, da je prav to odločilnega pomena za uspeh prenekatere akcije.

Ožje strokovno informiranje je zelo podobno samo s to razliko, da sestanek prav tako enkrat tedensko skliče direktor, navzoči pa so vodilni delavci (strokovni kolegij). To informiranje poteka še naprej in sicer tako, da vodje oddelkov vse pomembnejše informacije prenesejo naprej na vodje skupin.

Široko, splošno informiranje poteka razen preko samoupravnih organov še preko internega lista „GLASILO". Ta list izhaja enkrat mesečno, prejme ga vsak član našega kolektiva, po pošti pa ga prejemajo tudi naši upokojenci. List obsega 20 strani, ureja pa ga 11-članski uredniški odbor.

Eden od načinov širšega informiranja je tudi preko oglasne deske, kjer so izobešeni vsi sklepi samoupravnih

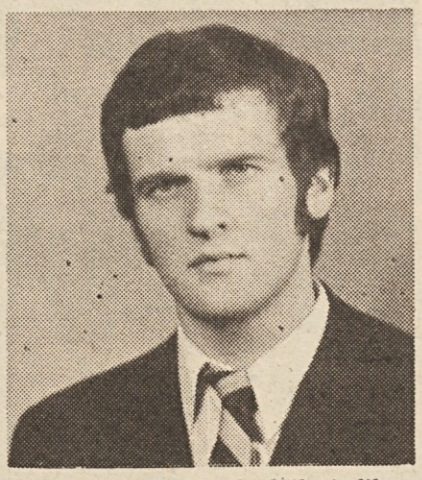

Miro Albinini – predsednik sindikata v TOZD Instrumenti, Otoče.

organov in razna obvestila.

Najbolj hiter in uspešen način informiranja pa je prav gotovo preko dobro urejenega ozvočenja, ki zajema sleherni oddelek v tovarni.

Kako potekajo zbori delavcev? Kako jih obveščate o poslovanju DO in TOZD?

Velikost kolektiva nam je narekovala, da smo se pred kratkim odločili namesto enega (skupnega) zbora organizirati pet delnih zborov. Seveda to ni brez težav, kajti zbori potekajo istočasno, to pa zahteva za kvalitetno izpeljavo dnevnega reda organiziranje večjega števila ljudi, ki obravnavajo teme dnevnega reda. Kadar je dnevni red strokovno zahteven, n. pr. poslovanje TOZD, poslovanje DO, obravnava zaključnih računov ipd., pa bomo še vedno morali organizirati skupni zbor. Tako je informacija podana na strokovni višini, prav tako tudi odgovori na možna vprašanja.

In kako je v TOZD poskrbljeno za kulturno in športno dejavnost članov kolektiva?

Prav velikost kolektiva, ki je po mojem mnenju najboljša (okrog 500 članov), veliko vpliva na kvaliteto in število kulturnošportnih prireditev.

Vključeni smo v „kulturno akcijo", ki jo organizira občinski sindikalni svet Radovljica. Na ta način imamo preko celega leta zagotovljeno določeno število vstopnic za kvalitetne gledališke ali glasbene prireditve. Poleg tega organiziramo v tovarni vsako leto nekaj likovnih razstav in priložnostnih proslav s kulturnim programom.

V športu smo v lanskem letu dosegli izreden uspeh, saj smo bili ob koncu leta glede na vse športne uspehe na prvem mestu v občini. To je vsekakor dokaz, da imamo veliko število športnikov, ki se udejstvujejo v skoraj vseh športnih panogah.

Menim, da je to tudi pravo mesto, kjer lahko izrazim nezadovoljstvo naših športnikov nad načinom organizacije zadnje zimske in letne „Iskriade". Želijo, da bi te športne igre potekale tako kot prejšnja leta, torej da bi bila zastopana vsaka TOZD posebej, ne pa samo v okviru delovne organizacije.

Viktorija Budkovič – Rayyes

Podpis sporazuma s podjetjem PTT Kranj

V Iskrini tovarni telekomunikacij na Laborah je bila 3. 9. t.l. manjša slovesnost ob podpisu samoupravnega sporazuma s PTT Kranj, ki so ji prisostvovali tudi najvidnejši predstavniki družbenopolitičnega življenja Gorenjske ter vodilni delavci PTT KRANJ ter ISKRE. Omenjeni sporazum zagotavlja sodelovanje pri izgradnji, povečavi in modernizaciji telekomunikacijskih naprav na področju Podjetja za PTT promet Kranja za obdobje 1976–80 in je nadaljevanje dolgoročnega, zelo dobrega medsebojnega poslovnega sodelovanja, ki je lahko vzor za medsebojno poslovanje dveh sorodnih podjetij. Iskra je vso to dobo dobavljala in montirala svojo telekomunikacijsko opremo, strokovnjaki PTT pa so vedno sodelovali pri razvoju, preizkušanju in koriščenju vseh novih Iskrinih sistemov ter novih tehničnih rešitev. Lahko rečemo, da je ravno PTT Kranj preizkusna točka vseh novih Iskrinih izdelkov s področja telekomunikacijskih naprav in opreme.

Sodelovanje obeh podjetij je bilo tudi že predčasno dolgoročno definirano, omenjeni najnovejši sporazum pa predvideva povečavo GATC Kranj za 2000 naročniških priključkov, GATC Škofja Loka za 1000 VATC Radovljica za 600, izgradnjo nove KATC Bled za 1400 naročniških priključkov, izgradnjo central Žiri, Preddvor in Cerklje s po 400 priključki, KATC Goriče s 160 ter vso izgradnjo opreme za medkrajevno povezovanje. Z izpolnitvijo določil omenjenega sporazuma bo rešeno tudi vprašanje prehoda Beograda na 7-mestno numeracijo ter vključitev vseh naročnikov področja Gorenjske v avtomatski mednarodni promet. Hkrati je predmet tega samoupravnega sporazuma tudi dobava vseh potrebnih visokofrekvenčnih kanalnih naprav za povezovanje vseh omenjenih objektov med seboj, ki jih izdeluje tovarna TEN v Ljubljani.

V okviru tega samoupravnega sporazuma so omenjenega dne podpisali tudi že konkretne pogodbe, ki se nanašajo na povečavo glavne centrale Kranj in vozliščne centrale Škofja Loka. Te pogodbe bo Iskra realizirala do konca l. 1977, ves ostali del sporazuma pa bo uresničen kasneje. Pri njegovi celotni realizaciji bodo sodelovali tako izvajalci kot uporabniki.

Omenjeni samoupravni sporazum, ki je plod večmesečnega sodelovanja strokovnjakov obeh podjetij, je zanju zelo pomemben, saj prvič vnaša v poslovno-tehnično sodelovanje tudi duh samoupravnega dogovarjanja. O tem se je prisotni sekretar medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko Ludvik Kejžar takole izrazil:

„V vseh skupnih akcijah moramo doseči enotno smer, za kar je v preteklosti poskrbel soliden start. K treznemu in konstruktivnemu razreševanju obstoječih problemov se moramo zatekati tudi v bodoče ter politično dejavnost nujno prilagoditi delegatskim samoupravnim strukturam, v njihovem imenu. Čeprav delegatski sistem kaže določene šibke točke v smislu zagovarjanja lokalnih ali delnih interesov, se moramo zavedati nujnosti in pomembnosti izgradnje samoupravnih odnosov na širših osnovah ter tako onemogočiti odtujeno moč vodilnih struktur. Čeprav tako širok družbenopolitični sistem nujno vodi tudi v diferenciacijo konkretnih stališč ob skupnih akcijah, pa moramo imeti vedno pred očmi širše skupne interese, za kar je dokaz tudi kvaliteta danes podpisanega sporazuma. Pri njegovi sestavi je sodelovalo veliko več dejavnikov kot doslej, prisoten je dolgoročnejši vidik. Vsi taki poslovni stiki kot so vaši, so tudi združevanje dela in sredstev in kot taki življenjski dogovor partnerjev, kar je hkrati tretja kvaliteta, prisotna v danes sklenjenem sporazumu."

Tovariško srečanje delavcev PTT Kranj in Iskre po podpisu sporazuma je še popestrilo in utrdilo dolgoletno sodelovanje obeh podjetij.

Viktorija Budkovič–Rayyes

S podpisa pogodbe med PTT podjetjem Kranj in Iskro.

ŠTEVILKE NAREKUJEJO

(Nadaljevanje s 1. strani)

vodnega programa pomeni nove investicije, ki pa spet pomenijo odkrekanje delu dohodka.

Smisel združevanja v večji poslovni sistem (ZP Iskra) pa je prav v tem, da se zmanjšajo riziki zaradi nujnih sprememb posameznih organizacij (TOZD), oz., da se v razdobju, ko je stopnja odrekanja v posameznih organizacij višja, to breme lahko prenese širše — ne glede na obliko in tehniko pomoči. Seveda pa je pri tem ključnega pomena zadostna stopnja zavesti posameznika in organizacije o pripadnosti skupnosti ter odvisnosti od skupnosti oz. drugih posameznikov in organizacij. Nujno je zato vse probleme, ki nastanejo, bodisi predvideno ali ne, reševati z določeno mero strpnosti in s samoupravnim dogovarjanjem.

Nad rezultati polletnega poslovanja se je zato brez dvoma treba resno zamisliti, vendar pa jih je treba obravnavati analitično in razsodno, z nadaljnjo voljo po razvoju. Saj, če bomo iz polletnega obračuna izluščili vse zavirajoče elemente, bomo spoznali, da smo v prvem polletju delali celo bolje kot doslej; obenem pa bomo uvideli, da bodo ti rezultati vendar vlekli samo navzdol, če ne bomo v sedanjem in prihodnjem trenutku poprijeli — še bolje.

Mara Ovsenik

Za dosego zastavljenih letošnjih ciljev bodo potrebni še večji napori

(Nadaljevanje s 1. strani)

elektrike in Avtomatike ter v Iskra Commerce, število zaposlenih ostaja na približno isti ravni v Telekomunikacijah in IEZE, v Industriji široke potrošnje ter EMO Celje pa se je celo občutno znižalo.

OSEBNI DOHODKI

Poprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega je v preteklem polletju v ZP dosegel višino 3.616 dinarjev, kar pomeni, da je v letu dni narasel za 19 %, medtem ko je v lanskem prvem polletju še narasel za 25 %. Tudi ta podatek govori za umirjenje. Tako poprečni neto osebni dohodek v prvi polovici letošnjega leta ostaja celo za 3,7 % pod letnim načrtom. V rasti osebnih dohodkov najbolj zaostajajo v DO IEZE, EMO Celje in Široka potrošnja, najbliže poprečnemu porastu sta Avtomatika in Iskra Commerce, hitrejši pa je bil porast v DO Telekomunikacije in Avtoelektrika.

FINANČNI REZULTAT

Glede na uzakonjen obračun celotnega dohodka po plačani realizaciji, so v celotni dohodek ZPI všteti le plačani in plačljivi zneski za prodane izdelke. Celotni dohodek ZPI je tako v prvem polletju dosegel višino 4.904 mio. dinarjev po plačani realizaciji, neplačane realizacije pa je bilo nadaljnjih 542 mio. dinarjev. Novi obračunski sistem sicer zagotavlja realnejši prikaz celotnega dohodka, vendar pa je prehod dokaj oster, ker je na eni strani vključena samo plačana realizacija, na drugi pa so zajeti stroški celotnega obdobja.

Od lani se je spremenila tudi struktura delitve celotnega dohodka, saj se je močno povečala amortizacija, porasle pa so tudi obresti za kredite pa tudi osebni dohodki.

Vključno z neplačano realizacijo v prvem polletju 1976 izkazujemo v ZP Iskra 39.907 tisoč dinarjev poslovne izgube, pri čemer pa moramo upoštevati da je bilo neposredno izločeno v poslovni sklad za 40.799 tisoč dinarjev v preteklih obdobjih rezerviranega dohodka za odpis zastaranih terjatev. To je približna slika stanja ob koncu prvega polletja, vendar je upati, da bo ob intenzivnem izpolnjevanju vseh naših obveznosti in racionalizaciji poslovanja, nadaljnjemu izboljševanju kakovosti naših izdelkov in prilagajanju proizvodnje tržnim potrebam, ob povečanem povpraševanju po naših izdelkih slika o našem poslovanju boljša že ob devetih letošnjih mesecih, prav gotovo pa ob koncu leta, ko se bomo skušali vsaj čimbolj približati načrtovanim vrednostim, v kolikor jih zaradi prvega polletja ne bo mogoče povsem izpolniti.

–C–

INDUSTRIJA KONDENZATORJEV SEMIČ

Težave narekovale znižanje prvotnega načrta

Industrija kondenzatorjev v Semiču v letošnjem letu preživlja precejšnje težave. Še vedno jo namreč pesti recesija na zunanjih tržiščih, svoj vpliv na domačem trgu pa imajo zanjo tudi poostreni plačilni pogoji. Takšen položaj je narekoval ob koncu polletja izvršitev rebalansa letnega načrta v tolikšni meri, da bi tako znižanega kljub vsemu lahko izpolnili in pri tem zagotovili pozitiven poslovni rezultat, ob minimalnem ostanku dohodka. Poglejmo malce podatke iz prvega polletja.

Po prvotnem načrtu naj bi letos Industrija kondenzatorjev Semič ustvarila 223,3 milijonov dinarjev celotnega dohodka. V prvih šestih letošnjih mesecih pa je uspelo uresničiti le 91 % za to polletje načrtovanega fizičnega obsega proizvodnje. Poleg že v uvodu omenjene recesije so tako skromen rezultat pogojevali še drugi vzroki. Najtežji med njimi je bilo vsekakor pomanjkanje likvidnih sredstev na začetku leta (kot že tudi konec lanskega) za nabavo materiala, zaradi česar so l. 1976 začeli skoraj brez zalog potrebnega materiala. Razen tega so neurejeni carinski predpisi ovirali nabavo še tistega materiala, ki bi ga morebiti vendarle lahko plačali. Medtem ko so slednjič vprašanje dinarske poravnave za uvozni material uspeli rešili, pa se je vprašanje carinskih predpisov uredilo šele ob koncu polletja.

Lani so pritisk recesije na zunanjih tržiščih premagali z izvozom na vzhodna tržišča, česar pa letos niso uspeli in tako so v najbolj kritičnem mesecu polletja – v aprilu, praktično ostali brez odpoklicev tudi za domači trg.

Tako nizka proizvodnja in prodajna realizacija v prvem polletju je razumljivo vplivala tudi na polletni finančni rezultat. Namesto načrtovanega ostanka dohodka so v tem obdobju izkazale temeljne organizacije Industrije kondenzatorjev Semič za 7,17 milijonov dinarjev poslovne izgube, kar pomeni približno toliko, kolikor je industrija v letu 1975 ustvarila ostanka dohodka.

Industrija kondenzatorjev Semič je v prvem polletju dosegla izvoz svojih izdelkov v vrednosti 15,22 milijonov dinarjev, kar je približno za 20 odstotkov manj kot lani, kljub temu pa je zadržala ugoden odnos do izvoza za konvertibilna in klirinško področje. Od skupnega izvoza je tri četrtine realizirala na konvertibilna področja, četrtino pa na klirinško področje.

V zgodovini semiške Iskre, ki je v letih svojega obstoja sicer bila vajena vsakoletnih težav, ki pa jih je navadno vselej premagala in zaključevala leta z ugodnimi poslovnimi rezultati, je to nedvomno najtežje obdobje, ki je prav

V semiški ambulanti se lahko pohvalijo z vrsto sodobnih medicinskih aparatur, s katerimi bdijo nad zdravjem zaposlenih.

zato terjalo znižanje načrtovane vrednosti.

Znižanje načrta za l. 1976 je bil boleč poseg, vendar pa nujen. Po rebalansu naj bi letos dosegli realizacijo v vrednosti 183,7 milijonov dinarjev, kar ob izpolnitvi še zagotavlja pozitiven poslovni rezultat, ob predvidenih skromnih 689 tisočih dinarjev ostanka dohodka.

Za drugo polletje 1976 čakajo delovni kolektiv Industrije kondenzatorjev Semič po tako prirejenem načrtu za 15 % večje proizvodne obveznosti, še močneje pa se v tem obdobju povečujejo prodajne obveznosti, ki naj bi se v primerjavi s prvim polletjem dvignile kar za 43 %.

To bo razumljivo terjalo povečane napore in prizadevanje celotnega delovnega kolektiva industrije, kot vsakega posameznika, boljšo disciplino in skrb za kvaliteto ter manjši izmet.

In delovni kolektiv se bo teh nalog v drugem polletju prav gotovo lotil z vso resnostjo, v upanju, da se bo tako na domačem, kot tudi na zunanjih tržiščih še okrepilo povpraševanje po njegovih izdelkih, ki se je začelo čutiti že ob vstopu v drugo polletje.

–J.C.–

INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO

Manjša prodaja botrovala slabšemu finančnemu rezultatu

Pred nami je zajeto poslovno poročilo temeljnih organizacij združenega dela Industrije za avtomatiko za letošnje prvo polletje. Iz njega smo poskusili izluščiti vsaj približno vse tiste pokazatelje, ki naj bi pojasnili poslovanje te industrije ZP Iskra v letu 1976, v letu, ki poteka med drugim v znamenju notranje konsolidacije in utrjevanju organizacije ob, kot leto za letom, precej večjih obveznostih temeljnih organizacij od dosežkov v preteklem letu.

PROIZVODNJA

Temeljne organizacije združenega dela v Industriji za avtomatiko so v letošnjem prvem polletju dosegle proizvodnjo v vrednosti nekaj nad 490 milijonov dinarjev, kar predstavlja v celoti 45,5 odstotno realizacijo letošnjega proizvodnega načrta. Izpolnitev proizvodnega načrta je bila večja od izpolnitve prodajnega načrta, zaradi česar so v prav vseh temeljnih organizacijah narasle zaloge gotovih izdelkov, polizdelkov in nedokončane proizvodnje v primerjavi s stanjem ob začetku letošnjega poslovnega leta.

Proizvodnja se je v obdobju januar–junij 1976 bolj povečala od števila zaposlenih, kar govori o tudi letošnjem povečanju produktivnosti dela, ker pa je proizvodnja prikazana po prodajnih cenah, spremembe v strukturi proizvodnje močno vplivajo na prikaz dosežene proizvodnje.

V TOZD Procesna tehnika, Naprave in Inženiringi so v prvih šestih mesecih izpolnili 76,1, 49,9 in 49,5 % letnega, proizvodnega načrta, v drugih pa se realizacija v tem obdobju suče okrog 40 %.

V nekaterih temeljnih organizacijah izpada proizvodnje v prvem polletju v celoti najbrž ne bodo mogli nadoknaditi, , četudi sicer že kaže, da bo poslovanje glede na živahnejšo prodajo v drugem polletju uspešnejše.

PRODAJA

V prvem polletju 1976 je prodaja v Industriji za avtomatiko dosegla vrednost nekaj več kot 448 milijonov dinarjev, kar je za 1,6 % več kot v lanskih prvih šestih mesecih, vendar za 16 % manj od načrtovane vrednosti.

Vzrok za sorazmerno nizko prodajo je treba iskati v delni stagnaciji gospodarstva, delno pa tudi v novih predpisih o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev. Glede na boljši prodajni rezultat v juniju in glede na to, da je tržni položaj za dobršen del proizvodnega programa Industrije za avtomatiko (razen pri blagovnih skupinah za široko potrošnjo) ugoden, pa se v drugem polletju vendarle obetajo boljši prodajni rezultati.

Praktično najslabši je bil polletni prodajni rezultat v TOZD Orodjarna, vendar je bila to posledica narave tukajšnje proizvodnje (daljši proizvodni cikli), kar bodo do konca leta, glede na naročila prav gotovo nadoknadili, ali se vsaj približali načrtovani vrednosti.

IZVOZ

Polletni izvoz iz Industrije za avtomatiko je dosegel vrednost nekaj nad 29 milijonov dinarjev, kar je sicer za 7 % več od lanskega v tem obdobju, kljub temu pa pomeni le 33,4 % izpolnitev letnega izvoznega načrta. Med temeljnimi organizacijami združenega dela je daleč največji izvoznik TOZD TELA, vendar le-ta zaradi pomanjkanja deviz ni mogla zagotoviti pravočasno in zadostnih količin uvoznega materiala.

Čeprav je njun delež v skupnem izvozu bistveno manjši od izvoza v TOZD TELS, sta se v prvem polletju dobro izkazali na področju svojega izvoza TOZD Orodjarna z izpolnjenimi 61,8 % in TOZD Naprave s 36,6 % letnega izvoznega načrta. Zaradi sicer dokaj visokega izvoznega načrta, ki pa je pozneje odpadel pa so v TOZD TELA v Novem mestu dosegli komaj 7,9 % izpolnitev načrtovanega izvoza.

Probleme z uvozom potrebnega materiala zdaj v Industriji za avtomatiko pospešeno rešujejo in tako računajo, da bodo do konca leta načrtovani izvoz v vrednosti nekaj nad 87 milijonov dinarjev vendarle dosegli.

UVOZ

Za letošnje leto je bilo načrtovano, da bodo temeljne organizacije združenega dela Industrije za avtomatiko uvozile za nekaj nad 132 milijonov dinarjev potrebnega reprodukcijskega materiala. Dejansko pa so v prvem polletju izpolnili le 40 % načrtovanega uvoza. Letos je uvoz za devizna sredstva stekel tudi za TOZD ELA, ki je doslej uvažala potrebni material prek drugih organizacij in za dinarska sredstva. Za 7,7 % pa je v prvem polletju presegla svoj uvozni načrt za l. 1976 TOZD Inženiringi, vendar devizna sredstva za ta uvoz v organizacijah Industrije za avtomatiko ostal približno na lanski ravni, čeprav je bila načrtovana precej višja proizvodnja. Takšno razmerje med načrtovano proizvodnjo in uvozom materiala pa govori za to, da so v letošnjem letu prizadevanja, da bi čimveč uvoženih materialov zamenjali za domače, obrodila vidne sadove.

FINANČNI REZULTATI

Industrija za avtomatiko je v prvih šestih mesecih 1976 dosegla okrog 393,8 milijonov dinarjev celotnega dohodka, s tem pa 36,1 % načrtovanega letnega celotnega dohodka, oz. 84,3 % v primerjavi z realizacijo celotnega dohodka v lanskem prvem polletju.

Ta rezultat prav gotovo ni ugoden, je pa zlasti posledica premajhne prodaje in prehoda na obračun po plačani realizaciji, pri čemer prodaja v zadnjih 15 dneh praktično ni zajeta v celotnem dohodku, medtem ko pa so stroški za to prodajo všteti in tako v prvem polletju neplačana realizacija dosega nekaj nad 73 milijonov dinarjev. Za toliko pa bi se ob koncu polletja povečal ostanek dohodka, če bi upoštevali obračun po fakturirani realizaciji.

Ob takšnem celotnem dohodku je v polletju Industrija za avtomatiko dosegla 72,7 milijonov dinarjev dohodka, kar predstavlja v primerjavi z istim lanskim obdobjem 61,4 %, oz. le 22,3 % izpolnitev letošnjega načrtovanega dohodka.

Tako sta v prvem polletju samo dve temeljni organizaciji združenega dela v Industriji za avtomatiko dosegli skupno 11,26 milijonov dinarjev ostanka dohodka, medtem ko so preostale temeljne organizacije (računajoč po plačani realizaciji) izkazale poslovno izgubo v skupni višini 44,7 milijonov dinarjev.

ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

Delovni kolektiv Industrije za avtomatiko je v prvem polletju štel skupno 2.708 zaposlenih, oz. 93,3 % načrtovanega števila v letu 1976, ali za 7,4 % več kot v lanskem prvem polletju. Pri tem je v vseh temeljnih organizacijah združenega dela te industrije število zaposlenih manjše od načrtovanega, razen v skupnih službah, kjer je načrtovano število preseženo za 12,3 %. Vzrok za to je predvsem v tem, ker bo šele v drugem polletju dejansko izvedena predvidena decentralizacija in se bo s tem število v tej enoti zaposlenih približalo načrtovanemu, ustrezno pa povečalo zlasti število zaposlenih v TOZD TELA in TOZD Naprave. Ob koncu polletja je bilo v Industriji za avtomatiko skupno 2.737 zaposlenih, pri čemer so število najbolj povečali v TOZD Inženiringi, glede na večji obseg del v BiH ter v TOZD Procesna tehnika, kjer šele zdaj organizirajo posamezne službe. Tako se je od januarja do konca junija skupno število zaposlenih povečalo le za 2,4 %.

Poprečno izplačani osebni dohodek na zaposlenega je v prvem polletju znašal 3.936 dinarjev, kar je v primerjavi z lanskim prvim polletjem za 20,8 % več, kljub temu pa za 4,8 % manj od načrtovanega. Osebni dohodki, kot kaže, so se v tem obdobju gibali v odvisnosti s produktivnostjo in v realnih okvirih, vsekakor pa pod ravnijo v načrtu.

OBRAČANJE, OBRATNA SREDSTVA

Skupni koeficient obračanja je v prvem polletju 1976 bil boljši od načrtovanega, pa tudi od le-tega v preteklem letu, znašal pa je 3. Poprečno je trajalo 4 mesece od nabave materiala pa do plačila kupcev.

Poraba materiala je bila spričo nizke proizvodnje manjša od načrtovane. Zaloge so v glavnem ostale nespremenjene, ponekod pa so se delno celo še povečale, medtem ko so v nekaterih temeljnih organizacijah celo nižje od začetnih v januarju 1976. V prvih šestih letošnjih mesecih je ta koeficient znašal 3,86 ali 57 % načrtovanega. Pri nedovršeni proizvodnji so dosegli koeficient 9,13 (načrtovan za l. 1976 pa je 14,17) medtem ko je pri gotovih izdelkih bil v prvem polletju dosežen 6,51 nasproti načrtovanemu letnemu 19,86. Pri kupcih je bil za letos načrtovan koeficient 4,98, v prvem polletju pa so ga dosegli 36,84.

Pregled obratnih sredstev in njihovih virov kaže, da so imeli v prvem polletju 47,95 milijonov dinarjev presežka obratnih sredstev nad angažiranimi obratnimi sredstvi. Kljub temu presežku virov obratnih sredstev pa struktura virov še vedno ni dobra, saj primanjkuje dolgoročnih virov. Zlasti bo treba povsod poskrbeti za znižanje zalog obratnih sredstev s hitrejšim obračanjem in zaloge čimprej začeti pokrivati s kvalitetnimi viri, t.j. z dolgoročnimi krediti in lastnim poslovnim skladom.

Drugo polletje bo od delovnih kolektivov temeljnih organizacij združenega dela Industrije za avtomatiko nedvomno terjalo veliko naporov, če bodo hoteli ob koncu letošnjega poslovnega leta doseči ugodnejše poslovne rezultate in se čimbolj približati za letos načrtovanim vrednostim. –C.–

ISKRA – ŠIROKA POTROŠNJA
Odbor za medsebojna delovna razmerja Skupne službe

razpisuje prosta delovna mesta:

ANALITIK – I. stopnja ekonomske fakultete ali ustrezne šole, 4 leta ustrezne prakse. Delovno mesto je v Škofji Loki.

REFERENT ZA VREDNOSTNE PAPIRJE – I. stopnja ekonomske fakultete ali sorodne šole. 4 leta ustrezne prakse. Delovno mesto je v Škofji Loki.

SALDAKONTIST KUPCEV – ekonomska srednja šola, lahko začetnik. Delovno mesto je v Škofji Loki.

ADMINISTRATOR V SKLADIŠČU, administrativna šola ali administrativni tečaj, praksa zaželena. Ob vstopu preizkus znanja iz strojepisja. Delovno mesto je v Ljubljani, Masarykova 15.

Za vsa delovna mesta velja 3-mesečno poskusno delo, stanovanja ni. Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Ponudbe pošljite na naslov: Iskra – Široka potrošnja, Kadrovska služba, Titov trg 3/a, 64220 Škofja Loka P. P. 55. Za podrobnejše informacije se obrnite na telefon: (064) 61-981.

Regres v dveh delih

V celjskem EMO so se letos odločili, da bodo regres izplačali v dveh delih, ker denarja za enkratno izplačilo niso imeli. Po sklepu delavskega sveta so regres najprej dobili tisti delavci, ki imajo poprečni osebni dohodek manjši kot 3.200 dinarjev, drugi pa ga bodo dobili sredi septembra. Čeprav je bilo nekaj predlogov, da bi delavci z nižjimi osebnimi dohodki prejeli višji regres, z višjimi dohodki pa nižjega, je na koncu obveljalo stališče, da naj vsi v EMO prejmejo enakega, in to v višini 1.100 dinarjev.

Ker sklada skupne porabe EMO v lanskem letu po zaključnem računu ni ostvaril, so denar za regres izplačali v breme osebnih dohodkov.

V EMO so imeli probleme z izplačilom regresa tudi lani, toda sklep samoupravnih organov, družbeno-političnih organizacij in vodstva podjetja, da bodo regres izplačali jeseni, je naletel na razumevanje vseh delavcev. Delavci v EMO so tudi letos pravilno ocenili nujnost izplačila regresa v dveh delih. L. D.

INDUSTRIJA AVTOELEKTRIKA, TOZD AET TOLMIN

Za skoraj 37% bolje kot lani

Fizični obseg proizvodnje se je v AET Tolmin v prvem polletju povečal za 36,9 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem lani. Kljub povečani produktivnosti, slabši finančni rezultat. Drugo polletje obeta boljše poslovanje.

Tovarna Avtoelektro iz Tolmina je v prvem polletju poslovala kar uspešno. V tem obdobju se je fizični obseg proizvodnje v primerjavi z lanskimi prvimi šestimi meseci povečal za 36,9 odstotka, medtem pa so plan dosegli le 37,3 odstotno. Ta, slednja številka, vsekakor ni pravi pokazatelj poslovanja Iskrinega tolminskega kolektiva, ker se je med sestavljanjem prikradla v plan napaka. Ugotovili so jo šele potem, ko je bilo že prepozno in časa za spremembo ni bilo več. Da gre samo za napakov planu, dokazuje tudi dejstvo, da se je, kot že rečeno, fizični obseg proizvodnje povečal za skoraj 37 odstotkov, število zaposlenih pa za 6 odstotkov, torej se je produktivnost precej povečala.

Kljub tej povečani produktivnosti pa v Avtoelektro ugotavljajo, da se jim je finančni uspeh bistveno poslabšal. Glavni krivec je vsekakor zastoj prodaje po sprejetju zakona o zavarovanju plačil. Zaradi slabega trgovanja so se jim precej povečale zaloge gotovih izdelkov in polizdelkov; v primerjavi s koncem lanskega leta so se jim zaloge gotovih izdelkov povečale za 72 odstotkov, polizdelkov pa za 69 odstotkov. Pri tem je zanimivo, da se povečanih zalog niso ustrašili, čeprav predstavljajo po prodajnih cenah nekaj več kot enomesečno proizvodnjo; celo obratno: v prejšnjih letih so imeli zaradi premajhnih zalog velike težave, ker so, kot pravijo, vedno „lovili konec s koncem“. Prav zato so se morali pogosto odločati za izdelavo manjših serij, da so lahko krili trenutno povpraševanje.

Njihovi največji kupci so: na domačem trgu tovarne osebnih, tovornih in potniških vozil ter traktorjev, v tujino pa največ prodajo kupcem v Zvezni republiki Nemčiji. Prav v menjavi s tujino je najbolj opazno poslovno sodelovanje s svetovno znano firmo Bosch.

V AET pričakujejo, da bodo v drugem polletju še bolje gospodarili, zlasti zato, ker opažajo, da se je tržišče že normaliziralo, hkrati pa se je povečalo tudi povpraševanje po njihovih izdelkih. Prav zato so prepričani, da bodo poslovno leto zaključili s pozitivnim rezultatom, čeprav prvo polletje tega, vsaj nekaj časa, ni obetalo.

Tolminski kolektiv bo v drugem polletju začel tudi z uresničevanjem investicijskega programa. V okviru tega načrta bodo zgradili novo proizvodno dvorano, kupili večje število novih, sodobnih strojev ter zgradili praktično vse infrastrukturne objekte.

L. D.

INDUSTRIJA ŠIROKE POTROŠNJE

Mednarodna delitev dela v Železnikih

Elektromotorji Železniki izvažajo nad 60 odstotkov svoje proizvodnje, kar je vsekakor mnogo z ozirom na ostalo Iskro. Izvažajo na vse kontinente. Ivo Ribič, ki je referent za mednarodne kooperacije nam je nekaj povedal o poslih na tem področju.

„Precejšen del našega izvoza so kooperacije, čeprav je znaten del prodaje tudi čisti izvoz. Tako imamo ugodno sodelovanje z dolgoročno pogodbo z nemškim Braunom, s katerim skupno izdelujemo že daljšo dobo kuhinjske mešalnike, bolje rečeno kombinirane gospodinjske aparate in kavne mlinčke. Novi kavni mlinček, za katerega bomo izdelovali motorje, bo že letos na trgu. Prednost novega mlinčka je v tem, da bo zares mlel kavo in ne sekal, kakor doslej. V kratkem bo šel v proizvodnjo tudi nov sušilnik las z glavnikom v dveh izvedbah.

Z Italijo tudi dobro sodelujemo. S firmo Girmi še razširjamo posel. Doslej smo skupno proizvajali štiri različne kavne mlinčke, osem mešalnikov, univerzalni gospodinjski aparat, mesoreznice in sušilne avbe za lase. Zdaj pa skupno pripravljamo nov sokovnik.

Tretja močna mednarodna kooperacija pa je posel z nemškim AEG, s katerim izdelujemo sesalec za prah. To je bil naš najbolj konjunkturen izdelek letos. Vse smo prodali toplo s traku in lahko bi še več, če bi proizvodnja lahko sledila povpraševanju.

Oktobra letos pa bo stekla proizvodnja v koprodukciji s češko Prago iz Hlinskega, za katere bomo izdelovali sesalne enote.

(Nadaljevanje na 5. strani)

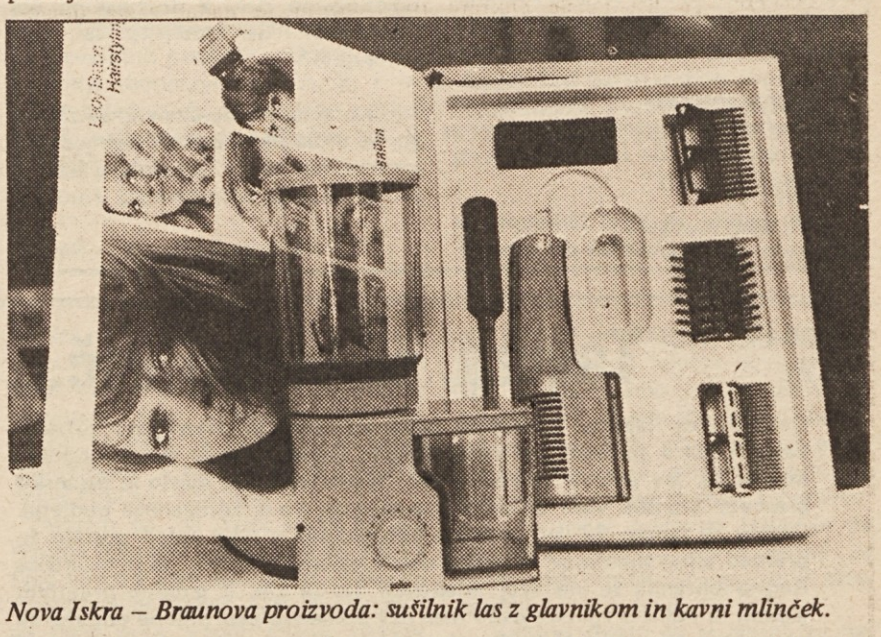

Nova Iskra – Braunova proizvoda: sušilnik las z glavnikom in kavni mlinček.

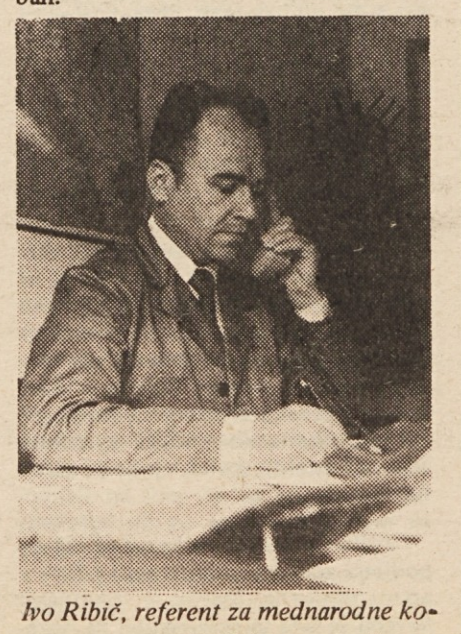

Ivo Ribič, referent za mednarodne kooperacije v TOZD Elektromotorji.

ISKRA
Industrija elementov za elektroniko Ljubljana
TOZD UPORI
Šentjernej

objavlja naslednji prosti delovni mesti:

1. VODJE splošne službe
2. VODJE službe kvalitete kontrole

POGOJI:
– dipl. pravnik
– 5 let prakse
pod 2:
– dipl. ing. elektro stroke
– 5 let prakse
Prijave pošljite kadrovski službi TOZD Upori Šentjernej v 15 dneh po objavi.

Izumiteljstvo-želja po samostojnem delu

Pogovor z izumiteljico

PUNTAR–REBERŠEK DAVIDA, dipl. ing. el., je avtorica enega od šestih izumov, ki so bili v l. 1975 prijavljeni službi za industrijsko lastnino v ZP Iskra. Je vodja merilnice tehničnega razvoja električnih ročnih orodij, katerega del se nahaja v Ljubljani, drugi pa v TOZD ERO v Kranju. V Iskri je začela delati pred 4 leti v razvojnem oddelku ERO, vodja merilnice pa je postala pred 3 leti. Njeno delo je odpravljanje radiofrekvenčnih motenj pri električnih ročnih orodjih. Dejavnost laboratorija obsega razvojne meritve, to je meritve električnih lastnosti in karakteristik motorjev naših orodij, spremljajoče meritve in preskuse trajnosti, kakor tudi spremljanje razvoja tujih konkurenčnih proizvajalcev. Posebna skrb je posvečena raziskavam in meritvam radiofrekvenčnih motenj, kakor tudi razvoju dušilnih elementov za odpravo teh motenj. Poleg tega spremljajo mednarodne predpise, ki zadevajo električna ročna orodja (CISPR, UL, CEE) in sodelujejo z Jugoslovanskim zavodom za standardizacijo pri izdaji novega JUS.

Ko smo ljubeznivo in privlačno izumiteljico obiskali na njenem delovnem mestu, med raznoraznimi aparaturami, ki jim človek niti imena ne ve, je kmalu stekel sproščen in zanimiv pogovor. Seveda nas je najprej zanimalo, kako da jo je pritegnil prav študij elektrotehnike.

„Pritegnile so me skrivnosti njenih nevidnih sil in veselje do uporabne matematike in fizike."

„In kaj Vas je privedlo do izumiteljstva?"

„Želja po samostojnem raziskovalnem in eksperimentalnem delu."

„Kakšno izboljšavo pri odpravljanju radiofrekvenčnih motenj pomeni Vaš izum in kako se imenuje?"

Pomeni učinkovito znižanje nivoja radiofrekvenčnih motenj pod dopustno mejo s cenenim in tehnološko maksimalno poenostavljenim dušilnim elementom. Imenuje pa se „Dušilni element, za znižanje nivoja radiofrekvenčnih motenj izmeničnih kolektorskih motorjev."

„Kaj menite o sedanji višini nagrad za izume, tehnične izboljšave ter koristne predloge in kako po Vašem mnenju vpliva na delo ter prizadevanja Iskrašev na področju inventivne dejavnosti?"

„Čeprav nagrada ni mišljena kot protivrednost za vložen trud in čas, je vseeno prenizka, da bi dosegala svoj stimulativni namen."

„Ali menite, da novi samoupravni sporazum oz. spremembe pri omenjenem nagrajevanju bistveno vplivajo na porast inovacij?"

Izumiteljica Davida Puntar–Reberšek, dipl. ing.

„Novi samoupravni sporazum daje inventivni dejavnosti večjo družbeno veljavo in vrednost ter povečuje osebno stimulacijo, zato bo lahko, ko bo polno zaživel, pripomogel k zaželenemu dvigu števila inovacij pri nas."

„In kako usklajujete znanstveno – raziskovalno delo z družinskimi obveznostmi? Se študijsko še izpopolnjujete?"

„Ko zmanjka časa za eno ali za drugo, je treba pač poiskati najugodnejši kompromis, ki gre nemalokdaj tudi na škodo mojega magistrskega študija."

Viktorija Budkovič – Rayyes

ŠOLSKI CENTER ZP ISKRA

Mnogo upov je šlo po vodi

Novo šolsko leto se začenja, težave pa so stare. Take, ali vsaj podobne kot lani, predlanskim in že toliko let. Naša družba hitro napreduje, z lahkoto preskakuje stopnice navzgor. Šolstvo pa jo s težavo spremlja in je pogosto tudi ne dohaja. Kako napak!

DRUŽBA, TI SI KAKOR MACEHA

Ali kdaj pomislimo na naše fante in dekleta, ki se izobražujejo v Iskrinem šolskem centru? Več kot 700 jih je. Stiskajo se v 11 učilnicah. Prostorov za kabinetni pouk, zbornice in raznih laboratorijev nimajo. Učenci, ki se vozijo iz drugih gorenjskih krajev, so brez čakalnice. Vsi zelo pogrešajo telovadnico in športna igrišča.

Vpis na tehniško in poklicno šolo je letos zadovoljil. Na tehniški šoli so razpisali 90 mest za elektro in strojno stroko. Prijavilo se je kar 117 učencev. Vse so sprejeli. Poklicna šola je letos razpisla 126 učnih mest. Prijavilo se je 96 kandidatov, od teh so štiri odklonili. Za poklice strugarja, rezkalca in strojnega mehanika so naknadno razpisali še 27 učnih mest. Prijavilo se je še 6 učencev. S tem so v celoti zapolnjene potrebe za vse poklice, razen za strugarje in rezkalce.

Na tehniški šoli je zdaj 14 oddelkov, na poklicni šoli pa 12. Število učencev se iz leta v leto povečuje. To pa pomeni tudi vedno težje delovne pogoje. Zelo težko bo vskladiti vse didaktične zahteve teoretičnega, predvsem pa praktičnega pouka. Zato bo v letošnjem šolskem letu pouk za mnoge učence potekal tako, da bodo morali čakati po več ur in potem nadaljevati s poukom.

Ob prenatrpanem učnem programu, ob pomanjkanju učilnic, ob vsakodnevni vožnji v šolo in še čem, pa učenec ne more žrtvovati še posebnih ur za druge dejavnosti, ki bi nujno morale biti prisotne v tej fazi njegovega razvoja. Delo učencev je vse bolj pasivno. Tudi razpoloženje med učitelji je dokaj resignirano. Nihče ne vidi rožnate perspektive. Nekaj časa so še verjeli, da bodo kdaj v bližnji prihodnosti le prišli do novih prostorov, do znosnejših delovnih pogojev.

Naše srednje šole bi morale biti vsaj stopnico pred družbenim razvojem, saj ne smemo pozabiti, da šolamo kadre, ki bodo, ko bodo dozoreli, vodili našo družbo novim uspehom naproti.

DENAR – VEDNO TEŽAVE

Vse srednje šole v SR Sloveniji financira od leta 1969 dalje republiška izobraževalna skupnost. Odkar se ves denar za šole druge stopnje zbira v republiškem centru pa se povsod po Sloveniji pojavljajo problemi in razne negativne posledice, saj so bile srednje šole s tem odtujene od svojih ustanoviteljev in delovnih organizacij.

Srednje šolstvo tare predvsem prostorska stiska, nemajhni pa so tudi problemi kadrovskega značaja. Stanje srednjega šolstva v republiki se je nujno odrazilo tudi v naši občini in na Gorenjskem. Tu je še vedno vrsta nerešenih vprašanj, ki terjajo čim hitrejšo rešitev v regionalnem merilu.

Najbolj pereč problem v kranjski občini je prav gotovo Šolski center ZP Iskra. S problemi sanacije šolskega centra se sam ŠC ukvarja že od leta 1963. Ugotovili so, da problema ni mogoče rešiti drugače kot z novogradnjo na Zlatem polju. Leta 1973 je bil formiran odbor za izgradnjo srednjih šol na Gorenjskem. To pa je bilo tudi vse. Potekale so priprave na gradnjo centra srednjih šol na Zlatem polju, kjer je bilo rezervirano zemljišče in sprejet zazidalni načrt. Ker pa ni bilo možno zbrati sredstev iz predvidenih virov, je zadeva še vedno v fazi dogovarjanja.

Ob vsem tem bi se moralo tisoče in tisoče slovenskih učencev, učiteljev in profesorjev (in še kdo) prijeti za glavo in razpravljati o tem, ali se pri nas šolstvo igramo ali mislimo resno delati in pravilno usmerjati šole. Kdaj bo naš učenec res učenec in ne bo iz leta v leto ponavljal nekaj, česar res ne bo nikoli potreboval?

Samo z uresničitvijo tako imenovane „skupne srednje šole" t.j. centra srednjih šol lahko tudi kadri, ki se šolajo v našem šolskem centru, pričakujejo organizacijske in vsebinske spremembe, kar bo omogočilo tudi večji vpliv naših delovnih organizacij na vzgojo čim bolj ustreznih strokovnih kadrov.

KAKO DO CILJA?

Kakšne bodo posledice perečega stanja na našem izobraževalnem centru? Mi, v Iskri–Elektromehaniki ustanavljamo novo temeljno organizacijo združenega dela RAČUNALNIŠTVO in sploh radi pravimo in pišemo, da so naše panoge najbolj propulzivne za razvoj naše občine in seveda tudi republike.

Jaz pa pravim: pridite in poglejte, v kakšnih laboratorijih se šolajo naši bodoči sodelavci. Poglejte, kje imajo telovadnico, mlečno kuhinjo, čitalnico, čakalnico, kemijski laboratorij, garderobne prostore – ne boste jih našli. Pouk telesne vzgoje imajo v telovadnici ŠD Sava v Stražišču. Prehrano pa v Iskrini restavraciji, ki ne ustreza najbolj. Pouk poteka v dveh izmenah. Dijaki nimajo nobenih prostorov, kjer bi se lahko zbirali, delali in se učili. Nič čudnega ni, da tudi družbenopolitično delo mladih članov te OO ZSMS postaja vse bolj pasivno. Dosegali so že lepe uspehe na področju medsebojnega obveščanja. Izdajali so svoje glasilo. Zdaj pa je vse zamrlo. Učenci nimajo več upanja, da bodo v bližnji bodočnosti videli nove prostore, novo telovadnico, športno igrišče, laboratorije, knjižnico in drugo kar spada k sodobni šoli. Do zdaj je vedno vse ostalo le pri obljubah.

Tega problema bi se morali zavedati vsi. Še posebej pa ZP Iskra, Republiška izobraževalna skupnost, kranjska občinska skupščina. Pa ne le zavedati, temveč tudi ustrezno ukrepati!

Alojz Boc

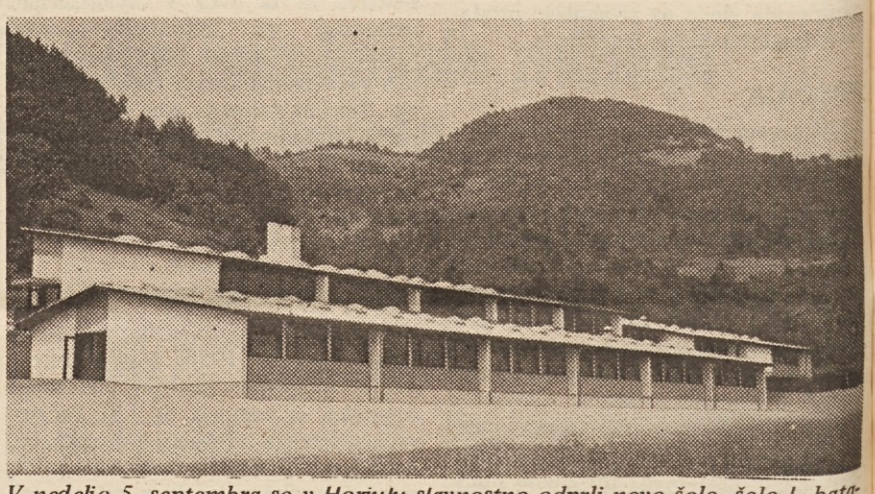

V nedeljo 5. septembra so v Horjulu slavnostno odprli novo šolo, šolo 1. bataljona Dolomitskega odreda, zgrajeno iz samoprispevka. Slavnostni govor je imel general Rudi Hribernik–Svarun. Staro sobo bodo preuredili v vrtec, za kar je naša TOZD Elektronika v Horjulu prispevala 300.000 din.

OB 30-LETNICI ISKRE

Tajnica, ali veliko več...

Če rečemo: tajnica, si večkrat poenostavljeno predstavljamo kuhanje kave. Toda v primeru tovarišice Regine Čopič, tajnice pri generalnem direktorju, gre gotovo za veliko več: njeno službeno mesto je dejansko pravcato križišče vseh odločilnih poslovnih silnic združenega podjetja. Čeprav je njenih 22 let zvestega tajnikovanja v Iskri sploh postalo že pravcati arhiv spominov minulega dela v našem kolektivu, pa je tovarišica Regina ohranila še ves svoj mladostni žar in čar. Z izredno prijetnim glasom in odkrito zgovornostjo nam je v pomenku neprisiljeno odgovorila na vrsto vprašanj o sebi in drugih ter tako neuradno, šarmantno razgrnila drobec iz zgodovine Iskre.

Vam je teh 22 let, ki ste jih prebili v Iskri, minilo hitro ali počasi? Se vam zdi, da ste vi ostali isti in da se je spreminjala samo Iskra, ali sta se spreminjali skupno?

Obe skupno in to zelo, zelo! Iskra je rasla in se večala, jaz sem se pa starala in veliko naučila. Noben mlad človek nima izkušenj, ki si jih lahko pridobi le v letih dela, še posebej na tako komunikativnem delovnem mestu. Postaneš resen, vživiš se v firmo! Mene recimo prizadene, če kdo kaj reče čez Iskro, še posebej, če je Iskraš. Saj nam končno vsem Iskra daje kruh. Prav osebno me zaboli, če jo kritizira, namesto, da bi si prizadeval, da bi napake, če so, skupno odpravili!

V čem je bila v tem razdobju največja sprememba, v čem je Iskra naredila največji razvoj?

Ko sem leta 1955 začenjala v kranjski Iskri – ki je zibelka Iskre – nas je bilo okoli 1800, danes nas je 30.000. To je velik razvoj! Iskra je po vsej Sloveniji zgradila veliko tovarn, povečala je izvoz – v tistih časih smo izvažali samo v Turčijo – danes izvažamo na vse kontinente, razen v Avstralijo! Tudi v asortimanu smo napredovali – včasih smo delali kinoakustiko, telefonijo, električne števce, orodja in avtoelektriko. Danes smo iz elektrotehnike in elektromehanike prešli na elektroniko – torej tudi tu izreden skok!

Po drugi strani pa se nam takrat niti sanjalo ni, da bo samoupravljanje doživelo tak razmah. Začeli smo z delavskim svetom in upravnim odborom – pa poglejmo kje smo danes!

Katera so bila glavna obdobja v razvoju Iskre, saj ste imeli iz svojega osrednjega delovnega mesta priložnost najbolje neposredno zasledovati razvoj?

Glavni je obdobje integracije, razvoj samoupravljanja, širitev trga in velik poudarek kvaliteti. Lani smo imeli leto kvalitete, kjer je bila Iskra tudi zelo zastopana. Omeniti pa moram še Iskrin design, saj, na primer, naše telefone prav vsi občudujejo. V kakšnih škatlastih ohišjih je nekoč ždel naš telefon, kako lep pa je danes na pogled!

Vsekakor pa je bila za ugled našega podjetja zelo pomembna tudi selitev v novo poslovno stavbo v Ljubljani. Seveda je bila ta sprememba za nekatere tudi težka. Sama sem npr. prej lahko hodila v službo peš, sedaj pa se moram voziti.

Ste bili v tem času svojega dolgoletnega odgovornega službovanja kdaj sami priča kakemu posebej pomembnemu sestanku z odločitvami? Se vam zdi, da ste tudi sami s svojim delom prispevali k razvoju Iskre?

Ja, bila sem! Na prvi seji o integraciji, oz. priključitvi takratne TELA in Telekomunikacije Pržanj sem bila ena izmed štirih zapisnikaric ustanovne skupščine, ki je bila na občinski skupščini v Kranju. Potem sem bila še večkrat na takih pomembnih sestankih, vendar pa njihove pomembnosti takrat sploh nisem znala prav dojeti. Tedaj smo rekli: no, dve tovarni se nam bosta pač priključili, Iskra bo malce večja; da bo pa to začetek združevanja v tako veliko firmo, na to pa nismo upali niti pomisliti. In čeprav nisem nikoli rada pisala zapisnikov, vem da sem bila vselej ponosna na te, ki sem jih pisala ob tako pomembnih priložnostih; povrhu vsega smo bile npr. na prvem sestanku o združitvi prisotne le štiri zapisnikarice, vsi ostali so bili moški. Velikokrat sem bila tudi navzoča pri podpisovanju raznih kooperacijskih pogodb in drugih aktov, kar se mi je prav tako vtisnilo najgloblje v spomin.

Pa vendar: morda bi nam povedali zares nekaj najlepših doživetij v Iskri?

Posebno doživetje je bil za vse nas tudi obisk našega maršala v Iskri. Sprva je bilo rečeno, da bo pri nas silvestroval, toda zaradi bratove smrti nas je obiskal šele 8. januarja 1974. Videti ga čisto od blizu, ga postreči, biti v tej sredini – to je res dogodek!

Pa še drugi državniki so bili – če bi vedela na pamet koliko! – Izjemen vtis je name naredil iranski šah Reza Pahlavi. Zanj bi rekla, da je izredno šarmanten, pristopen in zelo preprost. Vsem nam pa je bilo žal, da ni v Iskro prišla z njim tudi njegova soproga – lepa Farah Diba. Rada se spominjam še italijanskega predsednika Saragata, romunskega predsednika Ceausescuja...

Predsednik Tito se ob obisku v Iskri podpisuje v knjigo spominov.

Morda se spominjate tudi kake anekdote s teh obiskov?

O, da! Naj povem, kakšna neprijetnost se je primerila ob obisku predsednika Kameruna! Prosil nas je, naj bi mu postregli z navadno vodo, zaradi malce slabega prevoda pa smo mu postregli s 5 kg zavitkom vate. Kasneje smo se mu opravičili, vendar mislim, da nam tega ni zameril, čeprav je res, da ga več čas obiska nisem videla, da bi se nasmehnil. Seveda smo mu kasneje postregli s pravo vodo in čeprav vem, da je z razumevanjem sprejel našo pomoto, mi je bilo skrajno neprijetno, ko sem mu tisto vodo nesla!

Res je, da sem pred takimi državniškimi obiski prihajala v službo tudi ob štirih zjutraj, da sem pripravila vse potrebno, saj smo vse pripravljali sami – od ikeban do prigrizka, čeprav zato nimamo nobene gostinske izobrazbe. Kolikokrat sem pred takimi dnevi brskala po literaturi ali pa se konsultirala s poklicnimi strokovnjaki! Samo, da bi bilo nazadnje vse v redu! Po knjigi vtisov sodeč, so bili pri nas vsi zadovoljni, posebno vzhičeni so bili nad našo moderno proizvodnjo.

Pred pomembnimi obiski nas je obiskala tudi inšpekcija, pa varnostna služba, ki smo ji morali natančno razložiti, kaj je na mizi – vse pa so, seveda, še sami preverili. Vse dokumente o tem sem morala podpisati in sem za njihovo resničnost tudi odgovarjala. Skratka, tajnica marsikdaj mora poprijeti za še kako odgovorno delo!

No, posebno dobro se nam je pa

Kritično o problemih

(Z UVODNEGA JESENSKEGA POLITIČNEGA AKTIVA INDUSTRIJE ZA TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN ELEKTROMEHANIKO – POLLETNO POSLOVANJE – AKCIJA VPISA POSOJILA ZA CESTE SE NADALJUJE – PRIPRAVE NA SPREJETJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU)

Zasedanje političnega aktiva Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko dne 31. 8. t.l. je udarilo uvodni takt za jesensko obdobje. Za omenjeno DO bo dokaj razgibano, saj se srečuje s številnimi problemi. Kot prve so na zasedanju obravnavali rezultate polletnega poslovanja DO. (Daljše poročilo o tem je glasilo objavilo v št. 36). Na poročilo direktorja finančno – računovodskega področja je sekretar sveta ZK Janez Kern pripomnil, da z doseženim uspehom sicer ne moremo biti zadovoljni, vendar pa položaj ni dramatičen. Potruditi se bo treba za čimboljše poslovanje, za kar je svet že sprejel ustrezne sklepe. Slednje sta odobrila tudi poslovni odbor in poslovodni kolegij.

V nadaljevanju razprave je povzel besedo glavni direktor DO Aleksander Mihev. Strinjal se je z ugotovitvijo ZK, da rezultat ni ugoden. Dejal je, da je plan precej večji kot lani in da se DO pospešeno pridružuje stabilizacijskim prizadevanjem. Kljub neizpolnjenemu planu izvoza pa smo na tem področju dosegli precej več kot lani, saj je znašal porast glede na enako obdobje lanskega leta kar 44 %. Že nekaj časa govorimo tudi o akutnem pomanjkanju obratnih sredstev. Skoraj 260 milijard S din je vezanih v materialu in pri kupcih, faktor obračanja sredstev pa je občutno prenizek. Tu bo nujno takoj ukrepati. Tudi pri planiranju in naročanju materiala bo treba ubrati skrajno previdno pot. Glede polletnih rezultatov poslovanja, ki so za TOZD s pretežno interno realizacijo trenutno ugodnejši kot za TOZD – finalistke in izvoznice, pa velja poudariti potrebo po vzpostavitvi pravičnejših in ustreznejših dohodkovnih odnosov. Pri tem bo predvsem interna stimulacija izvoza nujna. Sanacijski programi TOZD z izgubo so v obravnavi poslovodnega kolegija. Zadnji letošnji meseci bodo brez dvoma pripomogli k izpolnitvi letnega plana, saj proizvodni in tržni ukrepi že rojevajo sadove in tudi prodaja je po začasnem mrtvilu oživela. Septembra potekajo zadnja plačila obveznosti iz multilateralne kompenzacije (medsebojne poravnave), pričakovati je možno še nekaj težav z nabavo materiala.

V razpravi je sodeloval tudi direktor komercialnega področja Marcel Božič. Poudaril je, da je treba izdelke DO ekonomizirati ter ponuditi trgu sprejemljive cene. Trenutna vrednost zalog znaša približno 36 milijard S din ali eno in pol – mesečne proizvodnje. Zavedati se moramo, da gredo v prodajo le kvalitetnejši, za tržišče sprejemljivejši izdelki v določenih količinah, ne pa v masovnih, zato bo treba število določenih proizvodov zmanjšati, TOZD morajo biti bolj elastične glede na pogoje na trgu – tako tehnološko-organizacijsko kot tržno. Sanacija zalog je skupna naloga tako komercialnega področja kot vseh TOZD, ki morajo komercialo pri tem podpreti ter dobavljati blago po dogovorjeni dinamiki in po takih količinah, ki bodo z odstopanji vred za tržišče še sprejemljive. Nekateri nadaljnji ukrepi komerciale bodo tudi delni in morda boleči, a nujni, da bodo rezultati prodaje optimalni.

V nadaljevanju je politični aktiv obravnaval potek vpisa posojila za ceste. Predsednik sindikalne konference DO Anton Bozovičar je prisotne obvestil o tem, da je do 31. 8. t.l. vpisalo posojilo 88,6 % zaposlenih (delavci z nižjimi OD, socialno ogroženi in nekateri drugi se v akcijo niso vključili), ki so od vsote 2 milijard 100 milijonov S din, predvidene za Elektromehaniko, zbrali 1,5 milijarde S din. Pri nadaljevanju akcije velja še posebej poudariti, da smo koristniki cest vsi in da moramo tudi omenjeno akcijo podpreti solidarno prav vsi, ne pa čakati, da bodo storili to drugi tudi v našem imenu. Od družbe ne moremo samo terjati, za skupno dobrobit moramo prispevati tudi sami. Z dobro organizacijo moramo doseči vpis predvidenega zneska, pri akciji pa bodo tudi še nadalje sodelovali predstavniki DPO. Ti bodo v svojih delovnih sredinah poudarjali pomen in resnost omenjene akcije ter pridobivali zanjo tudi tiste posameznike, ki je doslej niso podprli.

Direktor organizacijskega področja DO Jaka Vehovec je nato obvestil politični aktiv o dosedanjih pripravah na sprejetje zakona o združenem delu (o tem smo obširneje že poročali tudi v našem glasilu). Navedel je dileme in odprta vprašanja, ki se za DO ob tem pojavljajo. Kot ena pomembnejših nalog bo v bližnjem obdobju ustrezna organizacija informiranja v delovni organizaciji s poudarkom na informativnih skupinah. Predvidenih je 86, od katerih naj bi vsaka vzpostavila neposreden stik s 110 delavci. Dosedanji zbori so se namreč izkazali kot preveliki. Potrebno je hitrejše in bolj koordinirano sporazumevanje v vseh ključnih skupnih vprašanjih.

Ob koncu zasedanja je politični aktiv sprejel tudi moralno obvezo, da predstavniki vseh DPO, vodilni in vodstveni delavci, predvsem pa vsi komunisti prisostvujejo proslavi 40-letnice velike stavke tekstilnih delavcev Slovenije, ki se je začela prav v Jugočeški, predhodnici naše sedanje kranjske Iskre. Proslava bo 18. t.m. ob 11. uri v Majdičevem logu v Kranju.

Viktorija Budkovič–Rayyes

MEDNARODNA DELITEV DELA V ŽELEZNIKIH

(Nadaljevanje s 4. strani)

Večino svoje proizvodnje izvažamo, kakor sem že omenil. Največ naše proizvodnje gre v Zahodno Nemčijo, Dansko, Italijo, ZDA, Češko, Anglijo, Francijo, Avstrijo, Švico, Venezuelo, Grčijo, Švedsko in nekaj manjših količin še v nekatere zahodne države.

Res se lahko pohvalimo z visokimi izvoznimi številkami, vendar se tudi na tem področju ubadamo z vrsto težav. Zlasti je težak pogoj izvažati na zahodno tržišče, kjer so za nas zelo neugodni pogoji. Pri njih so cene repromateriala precej nižje kakor pri nas, zlasti za surovine, ki jih rabimo mi – na primer baker, plastika, dinamopločevina in še nekatere. Jasno, da so potem cene njihovih izdelkov temu primerno nižje. Mi pa kupujemo dražje reprodukcijske materiale doma in izvažamo ven, kjer se pojavijo omenjeni neenaki konkurenčni pogoji. To anomalijo delno krije novi devizni sistem z izvoznimi premijami.

Druga težava s katero se srečujemo pa je oster uvozni režim. Mnogih surovin sploh ne moremo uvažati, spet za druge pa je potrebno domače soglasje, ki ga pa ni lahko dobiti. Tako smo že imeli dobra naročila pa smo med dolgotrajnim iskanjem soglasja za uvoz nujnih delov zamudili rok.

Imamo kar lepe načrte in dobre možnosti. Za leto 1977 imamo že dovolj še kar ugodnih naročil, tako da so kapacitete že zdaj v glavnem vse zasedene. Škoda, da ne moremo več investirati. Za nekatere zanimive in dobre posle bi bilo treba precej investirati v novo opremo, pa žal manjka sredstev in ne moremo prevzeti naročil.

Kooperacijsko dejavnost smo že letos v drugem polletju močno razširili, še bolj pa jo bomo prihodnje leto. Lahko bi dvignili proizvodnjo za sto odstotkov, če bi imeli dovolj proizvodnih možnosti. Pa žal to ne gre, manjka prostora, ljudi in opreme. Imamo podpisanih vrsto dolgoročnih pogodb, ki nam na področju mednarodnih kooperacij zagotavljajo fiksno načrtovanje proizvodnje, kar je zelo važno zaradi manjših možnosti na domačem tržišču. Te pogodbe pa so ugodne tudi za tujega partnerja, saj tudi ta lahko resno računa z nami za daljšo dobo.

No, kakor vidite, se resno držimo generalne jugoslovanske gospodarske linije: čimveč izvažati in čimmanj uvažati. Nas pa že naš glavni proizvod – mali elektromotor sili k izvozu, saj je domače tržišče daleč premajhno za vso našo proizvodnjo."

Tako je zaključil Ivo Ribič. Pogovor pa ni tekel tako gladko, kakor sem ga zapisal. Telefonov ni in ni bilo konca. Nova oprema, dolarji in marke gor, količine in dobave dol. Razgovorom sem le stežka sledil, saj je v slušalko in iz slušalke kar vrelo, kakor v kozmopolitskem loncu.

FY

Še vedno nam manjka kadrov

Zadnji dan avgusta je bila v Ljubljani seja Odbora za štipendije. Že druga letos. Glavna ugotovitev je bila kakor že dolga leta nazaj, da se vse premalo mladih ljudi odloča za tehnične poklice. Zlasti „stebra" Iskre – elektro poklicev manjka na vseh ravneh od poklicnih šol do fakultet.

Za šolsko leto 1976/77 je bilo razpisanih 736 štipendij za poklicne, srednje in visoke šole, sprejetih pa je bilo 655 novih štipendistov, oziroma toliko je bilo podeljenih štipendij. Tako so podelili 186 štipendij za visoke šole, 202 za srednje in 285 za poklicne šole. Vseh štipendistov je v Iskri s „starimi" vred okrog 2000.

Zanimivo je sprejemanje po posameznih TOZD. Nekatere imajo velik izbor, zlasti tiste, ki so v večjih centrih. Tako je na primer za Elektromehaniko v Kranju, ljubljanske tovarne in EMO v Celju. Manj pa je zanimanja za periferno locirane TOZD.

Na odboru so se dogovorili še za ponoven razpis za letošnje šolsko leto, saj je bilo premalo kandidatov, zlasti za Fakulteto za elektrotehniko – smer računalništvo in informatike ter za ESŠ v Ljubljani in dve-letno administrativno šolo.

Razpravljali so tudi o prošnji Kluba štipendistov Iskre, ki predlaga, da bi v letošnjem letu aktivneje obnovili obiskovanje tečajev tujih jezikov. Žal delegati niso bili pooblaščeni, da bi že zdaj ob začetku šolskega leta odobrili potreben denar za stroške tečajev. Sklenili so, da bodo dobili stališča samoupravnih organov v domačih TOZD in omogočili, da bi bodoči strokovnjaki lahko pridobili prepotrebno znanje tujih jezikov. Ugotovili so, da je ob vse večji mednarodni delitvi dela in ob tehničnem sodelovanju Iskre s tujino nujno za tehnične ljudi z visoko izobrazbo znanje vsaj enega tujega jezika, marsikje pa ne gre celo brez dveh.

Ob podeljevanju štipendij so kriteriji in zahteve vse večje. Tovarne imajo dobro planirano kadrovsko politiko, saj že leta in leta naprej predvidevajo svoje specialne potrebe in vse bolj precizirajo usmerjen študij za čisto določena področja.

F. Kotar

DOPISUJTE V ISKRO

Obvestilo štipendistom ZP

Obveščamo vse štipendiste ZP ISKRA, ki so zainteresirani za ogled gledaliških predstav v Drami in Operi v Ljubljani, da imamo na razpolago nekaj abonmajev reda A, B, F in U. Štipendisti lahko dobijo abonmaje brezplačno, če se prijavijo v Službi štipendiranja, Ljubljana, Prešernova 27, najkasneje do vključno 24. 9. 1976. Abonmaje bomo delili 27. 9. 1976.

ZP ISKRA
Služba štipendiranja

zdelo, ker se je med nami obakrat dobro počutil tudi naš predsednik Tito, celo tako dobro, da je na enem izmed obiskov spil namesto predpisanega kozarčka – ki mu ga je dovolil zdravnik – še drugega, ki sem mu ga nalila, in ker mu tretjega zaradi karajočega zdravnikovega pogleda nisem upala naliti jaz, si ga je nalil sam. Skratka, bil je zelo dobre volje, in ko smo ob koncu njega in tovarišico Jovanko obdarili s simboličnimi darili, se je celo zasmejal in ponagajal svoji soprogi, češ, samo podpisala si se v knjigo vtisov, pa si dobila darilo! . . .

Kakšne spomine imate na svoje nekdanje in sedanje šefe?

Z vsemi šefi, kar sem jih imela, sem imela zelo korektne odnose. Zelo dobro smo se razumeli, dobro sodelovali, od njih sem se veliko naučila. Mislim, da lahko pri takem delu v svojem znanju veliko pridobiš, seveda, če nočeš biti od vseh pametnejši. Še danes imam z vsemi prisrčne stike. Delala sem doslej pri petih šefih. Začela sem pri šefu prodaje, nadaljevala pri šefu nabave, potem pri dveh glavnih direktorjih in sedaj sem pri generalnem direktorju.

S kakšnim šefom je lažje delati: s takim, za katerega natančno veste, kaj od vas pričakuje, ali s takim, ki je sam bolj neodločen?

Bolje je poznati koncept svojega šefa, bolje je, če je odločen! S človekom, ki je neodločen, ki ni zaupljiv do okolice in do najbližjih sodelavcev, ni prijetno delati. Mislim, da je lažje delati z odločnim šefom.

Na svojem delovnem mestu pa sem doživela tudi nekaj prijetnih anekdot s svojimi šefi. Tako se je zgodilo, da nekoč, pred nekim državniškim obiskom nisem imela časa, da bi šla k frizerju. Zato sem po obisku, ko smo se pogovorili o vsem kar je bilo dobro in kar bi bilo dobro še izboljšati, tudi dejala, da bi bilo prav, če bi za take priložnosti kupili tudi nekaj lasulj. Tedaj pa je udaril ob mizo direktor in dejal: Če kdo v tej hiši rabi lasuljo, potem sem to jaz! Seveda smehu ni bilo konca . . .

Nekoč pa je eden izmed šefov na dan najavljenega visokega obiska prišel v službo oblečen v obleko, sestavljeno iz dveh barvno popolnoma si nasprotujočih delov obleke. Šla sem za njim in ga vprašala, če ni zjutraj morda zamešal površnika obleke. No, izteklo se je dobro. Še preden so prišli obiski je že imel oblečen tudi drugi pravi del garderobe.

Kaj je po vaši sodbi in izkušnjah za dobro tajnico najbolj potrebno? Kako ste se šolali vi in kako je sploh z ustreznimi šolami za to, vse važnejše delovno področje?

Šola da človeku neko splošno izobrazbo. Današnja upravnoadministrativna šola se mi zdi, nekaj tega, kar mora znati dobra tajnica, da. Takrat, ko sem se šolala jaz, teh šol še ni bilo.

Vendar mislim, da mora imeti dobra tajnica poleg tega spektra znanja še primerne značajske lastnosti, ki so ali prirojene ali pridobljene.

Biti mora naravno inteligentna, saj se pravzaprav prva sreča z vsakim, ki pride v firmo. Biti mora trdna in urejena osebnost, imeti mora smisel za diplomacijo in kar je posebno važno, imeti mora jeklene živce. Biti mora nekakšen filter. V zvezi z izobrazbo bi morda še dodala, da nam je na delovnih mestih zelo potrebna spretna informacija s področja samoupravljanja, zato bi bilo primerno, da bi za tajnice organizirali ustrezne seminarje s tega področja.

Včasih karikirajo funkcijo tajnic s kuhanjem dobre kave. Kakšne so bile vaše izkušnje v tem pogledu? Kako je nasploh z vprašanjem ozračja – ali je boljše, da vlada med šefom in tajnico čim bolj domačo vzdušje, ali nasprotno, čim bolj strogo uradno? Ali je bolje, da se ustvarijo med njimi čim dalj časa trajajoči delovni tandemi, pri čemer tajnica pozna že vse navade svojega šefa, ali je boljša večkratna menjava, rotacija?

Mišljenje, da je za tajnico dovolj, da si natakne kratko krilo, je sploh zgrešeno. Tudi lep obrazek in nasmešek ni dovolj. Pa tudi samo dobra kavica ne. Tajnica mora biti dostojno urejena, rekla bi lahko, da mora biti tajnica v podjetju to, kar je doma gospodinja. Pri nas, v naši stavbi, kave sploh ne kuhamo, ker jo dobimo iz avtomata; prej, v tovarni, pa sem nekoč skuhala in postregla v enem dopoldnevu – bilo je ob priložnosti nekega obiska – 84 kav.

Med številnimi gosti je Regina postregla tudi iranskemu šahu Rezi Pahlaviju.

Menim pa, da mora vsaka tajnica svojega šefa zelo dobro poznati, ker le tako lahko z njim dobro dela. Tako že zjutraj ob pozdravu vidiš ali je dobre ali slabe volje. Vedeti moraš, kakšne navade ima, kdaj bo ujel minuto časa, da bo pojedel sendvič za malico, vedeti tudi moraš, kaj sme pojesti, oz. kakšne zdravstvene probleme ima. Tudi navade na službenih potovanjih moraš poznati, da mu lahko primerno organiziraš tako pot. Seveda pa ne smejo taki odnosi zaiti v familiarnost. Pa tudi šef, obratno, mora poznati svojo tajnico, da ve, koliko ji lahko zaupa, koliko je sposobna, koliko se lahko nanjo zanese. Dobro sem poznala tudi žene vseh svojih šefov, da sem jih lahko obveščala o nepredvidenih izostankih in drugih potrebnih rečeh. Menim pa, da mora med šefom in tajnico vladati medsebojno zaupanje, korekten odnos in spoštovanje. Kar pa se rotacije tiče, pa mislim, da je za šefa mnogo lažje imeti tajnico dalj časa, ker ga tako bolj pozna, ve za njegove navade in tem lažje z njim dela in se mu prilagaja. Vsako novo prilagajanje vzame najmanj leto dni.

Ste strankam na splošno pomagali priti do direktorja, ali ste skušali šefa pred obiski strank čim bolj zavarovati? Ste tekoče razgovore v direktorjevi sobi prosto puščali, ne glede na čas, ali ste direktorja opominjali na čas, če so pogovori tekli predolgo ali pa so bili najavljeni že drugi obiskovalci?

Do strank sem vedno pravična in imam do vseh enake kriterije. Če smatram, da je stranka upravičena, se seveda potrudim, da je direktor sprejme kolikor se da hitro. Po drugi strani pa seveda mora tajnica direktorja – kot temu rečemo – tudi zavarovati pred tistimi, ki niso upravičeni, da se s svojimi problemi obračajo na generalnega direktorja, ampak bi se morali obračati na druge naslove. Opominjanje, če nekaj predolgo traja, je pa normalno. Tajnica mora vedeti za direktorjev urnik in ga nanj opozarjati.

Kakšno mesto bi si izbrali za nadaljnja leta, ki jih boste preživeli v našem kolektivu? Če pa bi ostali na sedanjem, kaj bi spremenili v organizaciji tega delovnega mesta ter njegovem dnevnem poslovanju?

Če bi imela Iskra TOZD, kjer bi gojili rože, ali paprike in paradižnike, nekje v naravi, bi takoj prosila, naj me premestijo tja, saj sem izredno rada v naravi in imam zelo rada rože. Ker to ni mogoče, je pa tako: dokler bo šef z menoj zadovoljen bi rada ostala na tem delovnem mestu, saj sem zanj kvalificirana, tega dela sem se navadila, prešlo mi je v kri. Upam, da bom do konca izvozila – jasno, vsaj leto pred upokojitvijo bom prosila, naj mi dajo še eno moč, ki me bo nasledila, da ji bom po svojih najboljših močeh pomagala pri uvajanju v delo. Kar pa se sprememb tiče, bi si glede na to, da napetosti, ki vlada v naši pisarni, verjetno ni moč odpraviti, želela le to, da bi šef izkoristil vsaj tri tedne svojega dopusta skupaj in bi tako tudi jaz kdaj lahko skupaj izkoristila svoj dopust.

In čisto na kraju še želja, da bi vsaj v vsaki drugi številki našega časopisa bil intervju z našimi delovnimi ženami, veliko jih je, ki so že dolga leta v Iskri in prepričana sem, da bi lahko zvedeli marsikaj zanimivega in tudi poučnega.

Mara Ovsenik

Razmišljanje o umetnosti

Umetnost je ena izmed oblik družbene zavesti oz. vedno prisoten dejavnik družbene nadstavbe. Že po samem induktivnem sklepanju lahko pridemo do zaključka, da je umetnost skoraj v celoti odvisna od družbeno-ekonomske baze, oziroma jo ta baza pogojuje. Najdemo pa to odvisnost in povezanost v umetnosti sami, v njenem socialnem podajanju družbene biti. Vendar daje ekonomska baza vsake zgodovinske družbene formacije le obliko in razsežnosti umetnosti svoje dobe. Njen izvor in pravo bistvo pa moramo iskati pri človeku in njegovi večno prisotni želji po estetski kreativnosti, umetniškem udejstvovanju.

Beseda „umetnost" ima posebno dandanes zelo širok pomen. Z njo zajamemo slikarstvo, glasbo, ples itd. itd. Je torej mnogostranska dejavnost. Vendar pa je v tej mnogostranosti enotnost, ki ima svoj izvor predvsem v dejstvu, da izhajajo vse pojavne oblike umetnosti iz skupne človeške potrebe po izražanju in posredovanju idej, po utelešenju domišljijskega sveta.

Težnjo slehernega človeka po umetniškem izražanju lahko najbolje opazujemo pri otrocih. Otrok prosto, neovirano uporablja predmete svojega okolja (kamenčke, les, papir) in seveda predmete, ki jih ima civilizacija prav v te namene. S tem otrok izraža svoja zapažanja, občutke do ljudi in do celotnega objektivnega sveta. Odraslemu človeku se ta želja spremeni v resnično umetniško ustvarjalnost ali pa postane ljubitelj umetnosti, torej umetnost vzbuja v njem osebno prizadetost. Verjetno je prav v tej funkciji umetnosti (da vzbuja v nas občutek osebne prizadetosti) skrivnost njenega večnega vpliva na človeško skupnost. Zato je vsak človek, pri katerem naleti umetnost na njegovo notranjost kot objekt – pa čeprav nima t. zv. umetniških talentov – dosegel njemu lastno obliko odzivnosti, lahko tudi umetniškega ustvarjanja.

Že v zgodovini se je uveljavilo načelo o povezanosti oz. enotnosti t. zv. „čistih panog" umetnosti. Vincent van Gogh je dejal, da je v Shakespearu nekaj Rembrandta in v Victorju Hugoju nekaj Delacroixa. Danes pa to povezanost širimo tudi na področje uporabne umetnosti, industrijskega oblikovanja, celo kulinarike itd., sploh vsake človeške dejavnosti.

Sama zase pa še vedno nisem v sebi povsem enotna v razmišljanju o funkciji umetnosti, njenem sporočilu. Pravilna se mi zdi ocena, da je prava vrednost umetnosti v njeni resničnosti, socialnosti, torej živi problematiki. Umetnost naj torej vzajemno

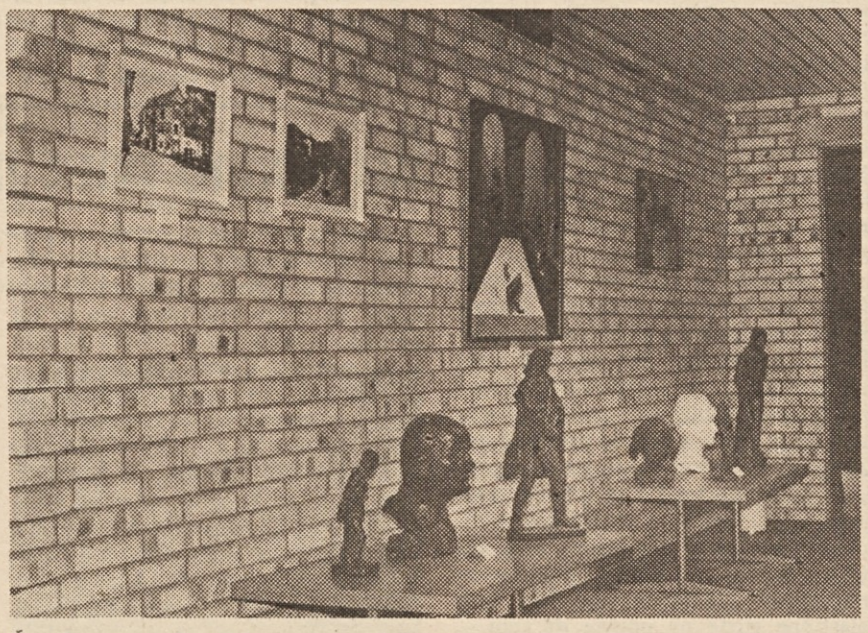

Še eden izmed posnetkov z mnogih razstav naših likovnikov v stolpnici.

učinkuje na bazo, na realnost in naj jo skuša spremeniti v smeri svojih idealov. Hkrati sprejemam tudi umetnost brez posebnega sporočila, družbene tehtnosti in namena, kajti mnenja sem, da človek potrebuje tudi čisti estetski artizem, torej golo sprehajanje po čustvenih nivojih in različnih estetskih spektrih.

Brez dvoma obstajajo neke splošne estetske norme, ki so merilo za človekov okus in njegov odnos do prave umetnosti. Te norme se samo nekoliko pridobijo z izobrazbo, vendar mislim, da so vsakemu človeku prirojene. Izobraženec je prav lahko človek slabega okusa in nepravilnega odnosa do umetnosti oz. kiča, ali pa trdi, da ljubi Shakespeara, ker je iz knjig dojel, da ga svet priznava za velikega umetnika (sam pa tega ne občuti). Po drugi strani pa neizobražen človek s prirojenim talentom in umetniškim čutom prav tako najde pot do utelešenja svojih idej, čeprav na elementaren in preprost način, ter podobno dojema tudi stvaritve svetovno znanih umetnikov. Lahko bi rekli, da prava umetnost vedno najde odziv v globini človekove osebnosti, če ta obstaja. Hkrati pa jo tudi plemeniti.

IRA

Bilo je veselo.

TOZD TGA na Visokem

Kdor je bral Tavčarja in Preglja je že v njunih delih lahko začutil lepoto in romantiko Poljanske doline. Ozka, vijugasta in skrivnostno stisnjena med Loško pogorje in Poljansko Soro se zvija proti primorskim hribom. Mirna in tiha skriva v globinah notranje bogastvo rastlinja, živalskega sveta in predvsem razgibanih ljudi, ki jih je mojstersko upodobil Ivan Tavčar v svojih delih.

Vse to mi je prihajalo na misel, ko sem šel po dolini proti Visokemu, kamor so me povabili na piknik Iskraši iz Gospodinjskih aparatov v Škofji Loki. Že leseni most pri romantičnem mlinu je nekakšen zaključek mrzlične dirke na cesti in te popelje v svet Visoške kronike. Stari Visočan in njegov preumerjeni sin z nesojeno nevesto Agato gotovo še kako spadajo v ta okvir. Med polji in travniki te pripelje ozka cesta pred bahato hišo, ali bolje podeželski dvorec. Mogočna okovana lesena vrata s starimi obledelimi slikami in obročem za trkanje resno zrovate, da veš: sem ni poklican vsakdo. Obokana visoka veža in nato velikanska „hiša" z macesnovim lesenim stropom z mogočno pečjo za vrati pričajo o tem, da so dajali zavetje rodovom pred nami. Vse je trdo in oglato, monumentalno in skrivnostno, pa vendar tako harmonično, kakor je lahko le stara nepokvarjena arhitektura.

Tu so imeli pod mogočnimi drevesi pred hišo Iskraši iz Škofje Loke svoj letni piknik. Med dvema stoletnima macesnoma sta se utaborila dva sodelavca s „kremenatelčki" in čevapčiči. Skoro bi preskočil. Pred vstopom na dvorišče je kraljeva miza in predsednik sindikata Janez Bogataj s simpatičnim „štabom" je pozdravljal in natakal vsem, ki so prišli na srečanje. Temu „pojavu" so rekli štempelj. Pred hišo v senco so postavili mize in klopi za vse. Zraven pa oder za ples in Fante s Puštala, ki so igrali in peli vesele „viže".

Vse živo je bilo. Živahni razgovori in razposajeni smeh na vseh koncih, v hiši pa je nasmejana gospodinja natakala steklenice, da so ji kar roke omahovale. Prvi pari so se zavrteli, fantje so zapeli, da ti je šlo do srca. Peli so o veselih dekletih, postavnih fantih in sreči. Morale so te zasrbeti pete.

Šel sem malo naokrog. Pod dvorcem je Tavčarjev spomenik. Resno strmi umetnik slovenske besede, Poljanski rojak in ljubljanski župan

(Nadaljevanje na 7. strani)

Spomenik pisatelja Ivana Tavčarja.

Kruta resnica

Otroštvo je res čar,
spomin brezbrižja in radosti,
če mati bdi nad njim s skrbjo,
usmerja te k prihodnosti.
Šola prva obvezna je pot od doma,
kaj si, kaj biti češ, tu pokaži!

Zdaj že po različnih potih romaš,
če uk al šola ni ti bil problem kot tak,
le računaj na nadaljnjo pot.
Ovir nebroj tudi še potlej čaka te povsod.

Preresno raje ne – je že infarkt,
brezbrižno pa spet ne,
uspeh preteklosti nerad je za naprej porok.

Če si že pameten,
pa ne vsiljuj preveč svojega koraka,
saj lahko izpadeš še za bedaka!
Misleč, da imaš uma na kup,
pa za želje mladih le ne bodi gluh!

Širok je svet. Otrok od doma naj le gre zoret,
da sam poskusi s svojo roko žet.
In če potem daš mu še kak nasvet,
ne misli, da bo tudi ta lepo sprejet!

Je pač tako na svet',
da vsakdo sam
je pameten za drugih pet! *A. A.*

ISKRA INVEST SERVIS
61000 LJUBLJANA
Trg revolucije 3

vabi k sodelovanju

2 KURJAČA CENTRALNE KURJAVE

Od kandidatov želimo, da imajo končano osnovno šolo in opravljen izpit za kurjača nizkotlačnih kotlov – centralne kurjave oz. da imajo končano poklicno šolo in želijo opraviti preizkus znanja iz upravljanja s pečmi centralne kurjave.

Delovno mesto se objavlja za določen čas in sicer od 1. 10. 1976 do 30. 4. 1977.

Kandidate prosimo, da pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljejo splošno-kadrovski službi Iskra Invest Servis, Ljubljana, Trg revolucije 3, kjer dobijo tudi vse ostale informacije.

Objava velja do zasedbe delovnih mest.

Novice od tu in tam

● Slunjske organizacije združenega dela so prikazale ob letošnjem polletju slabše poslovne rezultate kot lani v istem obdobju. Pet delovnih kolektivov je zabeležilo izgubo v skupni vrednosti 31 milijonov dinarjev. Največ izgube je prikazala tovarna televizorjev, ki deluje v okviru RIZ in sicer 28,5 milijonov dinarjev. Skoraj polovico izgube štejejo zapadli krediti in obresti.

● Vzlic temu, da so zaloge bele tehnike pošle, z izjemo raznih peči, po katerih se začne največje povpraševanje šele jeseni, meni tajnik grupacije gospodinjskih aparatov v zvezni gospodarski zbornici Dragoslav Matič, da bodo naslednji meseci tudi ugodni za prodajo bele tehnike. Domneva temelji na spremembi kreditnih pogojev za kupce teh izdelkov. Zvezna gospodarska zbornica je namreč zahtevala od nadrejenih organov, da se odobravajo krediti za gospodinjske aparate brez gotovinskega pologa. Vplačilo prvega obroka naj bi veljalo kot dosedanji gotovinski polog.

● Delegacija Jugobanke na čelu s svojim predsednikom dr. Božom Linhartom je vodila minule dni v New Yorku razgovore o kreditiranju našega gospodarstva. Američani so odobrili skupaj 26 milijonov dolarjev kreditov in sicer za elektrifikacijo železnic v Črni Gori 16,2 milijona, za rudnik boksita Nikšić 2,4 milijona in za naložbe v turizmu 2,5 milijona dolarjev.

● Rezultati šestmesečnega poslovanja v slovenski primorski regiji niso ugodni. Tako menijo koprske „Primorske novice". Izgube v gospodarstvu so znašale 230 milijonov dinarjev. Posebno zaskrbljujoč je položaj v Cimosu, vseh treh TOZD železniškega gospodarstva in med drugimi tudi v TOZD Iskramontaža.

● „Delavska enotnost" objavlja obširen razgovor z bivšim in sedanjim predsednikom osnovne sindikalne organizacije v tovarni elektromotorjev v Železnikih. Govornika sta menila, da je sindikat v zadnjih letih pri njih mnogo bolj učinkovit, skrbi zlasti za življenjski standard delavcev. Med drugim imajo v Železnikih blagajno vzajemne pomoči, ki razpolaga z vrsto 250.000 dinarjev. Do konca leta se bodo reorganizirali. Ustanovili bodo pet osnovnih organizacij s 16 sindikalnimi skupinami.

● Niška elektronska industrija Jugoslavija je namenila dve milijardi dinarjev investicijskih vlaganj v modernizacijo, rekonstrukcijo in izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti. Najpomembnejši načrt obsega gradnjo tovarne slikovnih barvnih cevi in modernizacijo že obstoječih treh tovarn. Samo vrednost uvozne opreme je ocenjena na 50 milijonov dolarjev. Načrt bodo uresničili do leta 1980.

● S 1. septembrom so začeli veljati novi carinski predpisi, ki določajo med drugim tudi razne olajšave pri prenosu blaga iz tujine. Največ olajšav bodo deležni zdomci pri povratku v domovino. Naši državljani lahko odslej vzamejo s seboj 1.50 dinarjev, največ v bankovcih po 100 dinarjev, pri povratku pa lahko brez carine prinesejo s seboj blaga v vrednosti 800 dinarjev.
Pri tem velja pogoj, da posamezni predmet ni dražji od 350 dinarjev in da blago ni namenjeno za preprodajo. Hkrati z olajšavami so zelo poostrili kazni za carinske prekrške, zlasti za tihotapljenje. Celoten nov del zakona o carinskih tarifah pa bo sprejet ob koncu letošnjega leta.

● Zveza pokojninskih skupnosti Jugoslavije je predlagala vsem republiškim in pokrajinskim skupnostim naj pripomorejo, da bi elektronski računalnik pregledali vsklajevanje novih in starih pokojnin. Odnos med obema vrstama pokojnin je namreč precej nejasen zaradi nepravilne rasti osebnih dohodkov, od katerih se je oblikovala pokojninska osnova. Za zdaj predlaga zveza le razčiščenje tega odnosa v posameznih obdobjih, vendar ne za posamezne veje in področja gospodarstva.

● Republiški zavod za statistiko je objavil, da so bile cene na drobno v juliju najvišje v Mariboru. V primerjavi z lanskim julijem so bile tamkaj višje za 10,6 %, v Novem mestu za 10,1 %, v Ljubljani za 9,8 % in v Kopru za 9,3 %.

● Uvoz reprodukcijskih polizdelkov in surovin se v Sloveniji že poldrugo leto zmanjšuje. To povzroča ponekod že večje težave. Ljubljansko „Delo" je vprašalo nekaj pomembnih podjetij v Sloveniji, kako so oskrbljeni s temi surovinami in kakšne težave imajo. V Iskri na Laborah so menili, da je oskrba v glavnem zadovoljiva, pekli pa jih pomanjkanje denarja. Uvozne omejitve so prizadele med drugim škofjeloški LTH, ljubljanski Litostroj, celjski Aero in druge.

● Kdaj bo konec večnih železniških izgub, se sprašuje jugoslovansko časopisje. Na zasedanju DS ŽTP Zagreb so povedali, da so v letošnjem polletju ustvarili dohodek v višini 29,8 z načrtom predvidenega odstotka za vse letošnje leto. Izgube samo tega železniškega podjetja dosegajo v polletju vrednost 38 milijonov dinarjev. Kot vzrok za izgube so navedli za 9,3 odstotka manjši promet, spremenjen sistem obračunavanja in manjši padec storilnosti. Vendar pripominjajo, da se je položaj v juliju in avgustu že nekoliko popravil.

● V Ljubljani se vneto pripravljajo na ustanovitev posebne samoupravne skupnosti za preskrbo mesta. Cilj nove SIS je zmanjšati dosedanja tržna nihanja glede cen in količin pri živilih in drugih osnovnih potrebščinah. Izdelana je že celovita študija, v kateri ima posebno mesto oskrba na živilskih trgih v mestu in pa večja udeležba družbenega sektorja pri odkupih, prodaji in gradnji ustreznih skladišč.

● Vse tri slovenske železarne „Veriga" iz Lesc, „Plamen" iz Krope, „Žičnа" iz Celja in „Tovila" iz Metalurškega inštituta iz Ljubljane so podpisale pred nedavnim sporazum o temeljih srednjeročnega načrta razvoja te dejavnosti v Sloveniji. Po tem načrtu naj bi celotna SOZD izdelala leta 1980 milijon ton jekla in 850.000 ton različnih jeklenih izdelkov, za kar naj bi iztržili dobrih 12 milijard dinarjev. Mimo tega naj bi povečali izvoz v tolikšni meri, da bi z deviznim izkupičkom izravnali celoten uvoz surovin in drugega reprodukcijskega materiala.

● „Delavska enotnost" poroča, da je zaključila celjska Iskra–EMO polletno poslovanje z izgubo 75 milijonov dinarjev. Dejanska izguba dosega le vrednost približno 40 milijonov, če jo izračunamo po fakturirani realizaciji. Vzrok za to sta predvsem premajhen obseg proizvodnje glede na stroške in zelo slaba prodaja posode v spomladanskem času. Kljub temu sodijo v Iskra–EMO, da bodo „slabe čase" prebrodili s preusmeritvijo v izvoz, s pripravo novih proizvodnih programov in drugimi spremembami.

● V razpravah glede načrta zakona o združenem delu je odločno postavljena zahteva o organizaciji samoupravnih interesnih skupnosti, zlasti v energetiki, prometu, PTT in v vodnem gospodarstvu. Gre za dejavnosti, ki razpolagajo z ogromnimi družbenimi sredstvi in so splošno družbenokoristne. „Borba" ugotavlja, da je organiziranje novih SIS sicer že steklo, vendar je še vedno prepočasno. V zgodnji jeseni se bodo zato sestali sindikati, da se pogovore o tem in določijo nadaljnje akcije.

● V prvem polletju je naša država izvozila največ blaga v Sovjetsko zvezo, skupno za 10,5 milijarde dinarjev. Na drugem mestu je Italija z nekaj več kot petimi milijardami. Tema sledijo: ZDA, ZRN, ČSSR, Poljska in druge. Uvozili smo v istem obdobju največ iz ZRN in sicer za 9,9 milijarde dinarjev. Na drugem mestu je Sovjetska zveza z 8,2 milijardami, sledijo pa Italija, ZDA, Francija in Velika Britanija.

● Subotiška „Sigma", ki deluje v okviru „Energoinvesta", se je lotila izdelave srednjeročnega načrta razvoja in hkrati tudi sanacijskega programa. Osnovne proizvodnje določene z načrtom so: oprema za modernizacijo prog, signalizacija ob nevarnosti požarov in vlomov in mikroalarmi. Poseben poudarek posveča „Sigma" signalnim napravam. Skupno z Iskro je odkupila licenco za proizvodnjo. Naše podjetje izdeluje notranjo, a „Sigma" zunanjo opremo za signalizacijo. Tudi v izvoznih poslih nastopajo skupaj z Iskro, npr. v Iraku. Sedaj se zanimajo posebno za dela pri modernizaciji in elektrifikaciji proge Subotica – Indjija. Nadejajo se, da bodo poslovno leto končali brez izgub.

● V Nišu bodo dobili prvo posebno ustanovo, ki se bo ukvarjala samo s tem, da bo državljanom preskrbovala potrebna potrdila, dovoljenja in druge dokumente ter hkrati vodila za državljane postopke pred ustreznimi organi. Državljani vsako leto izgube ogromno časa samo za letanje od urada do urada, da zberejo gore dokumentov, ki jih morajo nato predložiti npr. za gradbeno dovoljenje. Biro za storitve bo državljanom vsa ta letanja odvzel in jih opravil tudi hitreje ter temeljiteje. Biro bo pri svojem delu lahko tudi opozarjal nadrejene organe o nepravilnih birokratskih posegih, predlagal manjši obseg papirnatih dokazil in poenostavitev postopkov. Poslovanje biroja bo seveda temeljilo na podatkih zbranih prek elektronskega računalnika. Predsednik občinske skupščine mesta Niš meni, da bo tako izginile dosedanje „kače" pred občinskimi uradi.

Zbral in uredil Marjan Kralj

Nasvidenje Slovenija, dober dan Češka!

(Vtisi s križarjenja po Čehoslovaški)

(NADALJEVANJE)

Potem smo ob tej zapornici pred češko mejo čakali nekaj časa. Videli smo le to, da je vojak nekaj telefoniral vragsigavedi kam, verjetno do druge (glavne) zapornice. Čakali smo že (Bojan je rekel, da „šele“) deset minut, ko se je zapornica dvignila in smo smeli zapeljati do carinarnice, kjer smo krožno obrnili in se ustavili na parkirišču za avtobuse. Do prihoda carinika smo si imeli čas ogledati mejo v pravem pomenu besede. Na vsako stran „rampe“ se je v nedogled raztezal 3 m širok pas zemlje, na kateri ni rasla niti travica. Domneval sem, da je zemlja na debelo prepojena s herbicidom. In kot da bi bil ta pas polje z neverjetno dragim pridelkom, je bil z obeh strani ograjen s 3m visoko žično ograjo, za katero zlobni jeziki trdijo, da je križanec med deževnikom in ježem. No, polje je bilo neverjetno bogato in na gosto zasajeno z železnimi nevarnimi poljskimi pridelki. Ti povzroče, da začno ljudje o tebi govoriti le dobro, (kajti takoj postaneš pokojnik, če na enega teh pridelkov le nekoliko stopiš).

V takem razmišljanju me je zmotil prihod starejšega, dobrodušno se režečega carinika, ki sem ga krstil za Tondo. (Vsak Čeh, ki mu nisem vedel imena, je bil zame Tonda, ali František). Vsem po vrsti je pobral potne liste in jih celo skladovnico odnesel na upravo, kjer so si za vsakogar posebej ogledali, čigav je, koliko časa tlači zemljo, kolikokrat je sleparjem v Trbiž nesel svoj denar in kaj vem, kaj še vse. Carinika dolgo ni bilo nazaj, tako da nam je bilo že kar malo tesno pri srcu, vendar se je čez pol ure ali kaj ponovno prikazal s skladovnico naših bukvic, mi pa smo mu v zahvalo poklonili vrečko, v kateri sta bila dva Cezarja. Bil je tako vesel, da je na pregled avtobusa pomotoma ali pa namerno kar pozabil.

Po vseh pravilih bi lahko odrinili, vendar nismo, ker vodiča še ni bilo. Nekdo od starih sindikalnih mačkov je povedal, da bo to star možakar, dobrodušen in okrogel, rdečega obraza in z baretko. Res je čez kake pol ure pripeljala „Tatra“, ki je tudi po obliki (in ne samo po prvi črki) spominjala na tank. Iz nje je stopil možakar, ki je opisu popolnoma ustreual, baretka pa tudi. Po kratkem pozdravu in nagovoru smo se odpeljali v Budjejevice.

Ko sem poslušal Polanskega (tako se možak namreč piše), sem imel občutek, da je češki jezik bolj podoben srbskemu kot pa slovenskemu (kot sem mislil prej). Pozneje sem ugotovil, da je „vic“ v tem, da Polansky zna precej srbsko, če pa mu zmanjka „špage“, potem si seveda pomaga s češčino.

PRIHOD V STARODAVNO BRNO

V Vudjejevicah smo se ustavili, a le toliko, da smo lahko v najbližji gostilni obiskali prostor, kjer sta narisani dve ničli (ali pa kaj drugega). Mimogrede smo zvrnili še prvi vrček češkega piva, ki je bilo (posebno za najbolj žejne) zelo dobro. Sitni in siti vožnje smo končno prispeli v Brno, starodavno glavno mesto Slovaške. Pograbili smo prtljago in odkorakali proti hotelu, po imenu „Morava“, ki je star skoraj toliko kot tisočletno mesto samo. Vendar je treba priznati, da je bil za nas, utrujene „vandrovce“, čisto v redu, njegova nekoliko staromodna oprema pa je delovala dokaj primerno (kar sem ugotovil šele kasneje). S Perom sva prva in edina sedla k pivu, ki se nama je prileglo, saj sva bila žejna, da bi zaradi suše lahko na najinih jezikih prižgal žveplenko. Medtem ko sva v miru popila pivo, so se ostali „zboksali“ za ključe sob. Za Pera ga je vzela žena, jaz pa sem vzel enega zadnjih in ugotovil, da sem „kasiral“ samsko sobo, kar mi je popolnoma ustrezalo.

Ker ura še ni bila „noč“, nas je Bojan, ki je v Brnu kot doma, vzel s seboj na potep po mestu. Pokazal nam je, kje je moč kupiti stvari, ki jih pri nas nimamo (tako poceni). Tako smo v glavnem gledali izložbe, mesto pa bolj malo. Ker so trgovske lokale že skoraj zapirali, sem planil v neko trgovinico z urami. Zagledal sem poceni uro, ki je bila seveda uvožena (iz SZ). Kupil sem jo. Ko jo je prodajalka zavijala, bi jo najraje vprašal, če je v ceno vštet tudi orožni list, saj je zelo težka in bi v primeru medsebojnega obračuna z njo lahko koga resno mahnil. No, to vprašanje sem zadržal zase, delno zato, ker sem pričakoval negativen odgovor, delno pa zato, ker ne bi znal vprašati.

Do šeste ure smo se polnoštevilno zbrali na večerji. Ob sedmih je bil predviden odhod v restavracijo, ki je predelana iz nekdanjega nunskega samostana in torej ogleda vreden objekt. Menda je od hotela oddaljena vsega deset minut vožnje s čevlji. Vseeno smo se tja odpeljali z avtobusom, nekateri pa tudi nazaj.

Restavracija je res okusno opremljena, naši gostinci bi si jo šli lahko ogledat. Glede cen pa to ni potrebno, ker imamo tako astronomske tudi pri nas. V posebnem prostoru katakomb nas je (o groza!) čakala še ena večerja. Sklenil sem, da bom stisnil zobe (toda to sem storil šele po jedi, ker sicer ne

(Nadaljevanje na 8. strani)

ISKRA ZDRUŽENO PODJETJE ELEKTROKOVINSKE INDUSTRIJE
LJUBLJANA, o. sub. o Ljubljana

dodatno razpisuje

za študente in učence visokih, višjih in srednjih šol v šolskem letu 1976/77 83 štipendij.

ISKRA – INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN ELEKTROMEHANIKO, KRANJ

TOZD Tovarna števcev, stikal, STC, TEA, ERO, SP, mehanizmi, TEL, obrat orodjarna, obrat vzdrževanja, merilne naprave

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
20 štipendij – računalništvo in informatika
5 štipendij – telekomunikacije
5 štipendij – merilno regulacijska

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
5 štipendij – tehnološka skupina

TOZD Inštitut za prenosno tehniko, Ljubljana

POKLICNA ŠOLA
2 štipendiji – rezkalec
1 štipendija – strugar

TOZD Montažno servisna organizacija, Ljubljana

TEHNIŠKA SREDNJA ŠOLA – ELEKTRO
1 štipendija – šibki tok za Koper
1 štipendija – šibki tok za Maribor
1 štipendija – šibki tok za Celje

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
1 štipendija

POKLICNA ŠOLA
2 štipendiji – TK mehanik za Maribor

ISKRA – INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, LJUBLJANA

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO
5 štipendij – industrijska elektronika
2 štipendiji – industrijska elektrotehnika
1 štipendija – telekomunikacije
1 štipendija – avtomatika

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
7 štipendij

ISKRA – INDUSTRIJA IZDELKOV ŠIROKE POTROŠNJE, ŠKOFJA LOKA

TOZD Tovarna RA sprejemnikov, Sežana

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO
1 štipendija – tehnološka skupina

EKONOMSKA FAKULTETA
1 štipendija – finančna usmeritev

POKLICNA ŠOLA
1 štipendija – strojni ključavničar
4 štipendije – orodjar

ISKRA COMMERCE, Ljubljana

FILOZOFSKA FAKULTETA
2 štipendiji – A – nemščina

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA
4 štipendije

ADMINISTRATIVNA ŠOLA
10 štipendij

Kulturno-zgodovinski oris Šentjernejskega polja

Ko smo se poleti vozili na jubilejne prireditve v Šentjernej in smo nekaj kilometrov pred tem trgom peljali skozi vasi Dobrova, Drama, morda nismo niti opazili, da so tam že nekaj let v teku pomembna izkopavanja, ki jih vodi Narodni muzej iz Ljubljane, oz. vodja centra za arheologijo srednjega veka dr. Vinko Šribar.

Tam so nam odkrili stvari evropske važnosti, iz teme zgodovine vstaja naselje iz visokega srednjega veka, sledovi urejenih cest, železarskih, usnjarskih delavnic in še marsikaj.

Z veseljem lahko tudi v tem primeru poudarimo, da se je ustvarilo tesno in plodovito sodelovanje med kulturo, znanostjo na eni strani ter gospodarstvom, industrijo na drugi. Šentjernejska Iskra je namreč pokazala vzoren posluh za kulturne vrednote našega naroda.

Mislimo, da bo prav, če seznanimo tudi širši Iskrin kolektiv z odkritji s šentjernejskega polja.

Ko govorimo o Šentjernejskem polju, imamo v mislih geografsko zaključeno regijo, ki meji na jugu na pobočje osrednjega masiva Gorjancev, na severu na Krko in na greben Vinjega vrha, na vzhodu na Krko do Kostanjevice, na zahodu pa na greben, ki se z Gorjancev preko Tolstega vrha spušča proti Krki. Tako omejena pokrajina je posejana s številnimi naravnimi prostori, ki so pomembni za zgodovinska dogajanja. Morfološko je ta prostor zelo zanimiv. Vzhodni in osrednji del te mikroregije je raven, vendar dokaj razgiban in prepežen s številnimi strugami, manjših ali večjih potokov. Na jugu in zahodu pa je relief zelo nemiren in razgiban in se v terasah in grebenih dviga proti južnemu pobočju Gorjancev ali proti grebenu Tolstega vrha.

V tako orisani pokrajini nam pada posebno v oči Gorjanski greben, Tolsti vrh na zahodu in Vinji vrh na severu. Na vzhodu zapirajo ravnino hrastovi gozdovi Krakovske šume, ki v ozkem jeziku sega tudi na desni breg Krke in na prostor Šentjernejskega polja.

V tej majhni regiji sta kar dve tržni naselji, Šentjernej in Kostanjevica ter z Vrhpoljem in Cerovim logom, Šmarje z Žvabovim in Ledečo vasjo, ki obrobljajo vznožje Gorjancev, z Grobljem in Ostrogom in drugimi vasmi na polju od Šentjerneja proti Kostanjevici ter številne vasi vzdolž desnega brega Krke in z Belo cerkvijo, ki dominira nad celotno pokrajino, čeprav je na levem bregu Krke.

Risba prikazuje izdelovanje oklepnih verižnih srajc.

To pokrajino seka prometna žila, ki teče iz smeri Novega mesta preko Mokrega polja v Šentjernej in Kostanjevico, in druga, ki veže avtocesto preko Dobrave in Drame s Šentjernejem. To osnovno cestno mrežo dopolnjujejo številni kolovozi, ki povezujejo vasi med seboj. Kot žive priče, zelo razgibane zgodovine teh krajev, so še stoječi ali porušeni gradovi, med katerimi je najpomembnejši Otočec z bližnjo Strugo. Na obronkih Tolstega vrha pa je nekdaj vojaško pomembni Gracarjev turn in Vrhovo. Na pobočju Gorjancev stoji, že od daleč viden, zgodovinsko pomembni Prežek, ki nas v zadnjem obdobju svoje zgodovine spominja tudi na Prešerna in Trdino.

Ko današnji popotnik ima v mislih ta del pokrajine pod Gorjancib, vidi pred seboj Otočec, Pleterje in Kostanjevico s svojim prej samostanskim kot otoškim kompleksom. Kajti simbol današnje Kostanjevice je restavrirani samostan in v njem umetnostna galerija in Forma Viva. Z obiskom omenjenih objektov se turist v glavnem spozna z novodobno in najnovejšo zgodovino teh krajev, a ničesar še ne izve o bogati prazgodovini in srednjem veku pokrajine pod Gorjanci.

Ta kulturno historični itinerar, ki vodi ob asfaltirani cesti Dobrava – Šentjernej – Kostanjevica in Dobrava – Šentjernej – Pleterje, bo kmalu dopolnjen z asfaltiranim trakom od Pleter preko Vrhpolja in Orehovice z Mokrim poljem, tako da bo omogočen krožni obvoz skozi to pokrajino, katere itinerar bo obogaten še z ogledom Prežeka in Gracarjevega turna.

V tako predstavljeni pokrajini nam manjka še najpomembnejši kulturno-historični spomenik, ki pa šele dozoreva, da bi ga lahko dali na vpogled javnosti. V mislih imamo srednjeveški freisinški trg Otok pri Dobravi – Gutenwerth, ki ga odkriva Narodni muzej v Ljubljani – Center za arheologijo srednjega veka.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tavčarjeva domačija na Visokem.

(Nadaljevanje s 6. strani)

navzgor po dolini v svoje drago Losko pogorje. Nehote so mi ušle misli v leta, ko sem kakor očaran bral črtico V Zali. Še danes jo rad vzamem v roke. Če se pri spomeniku ozreš v ponosne samotne kmetije in zaplate senožeti med gozdovi, lahko razumeš, kje je dobil kajžarski sin iz Poljanske doline svoj navdih.

Šel sem še na Tavčarjevo družinsko grobišče. Tiha grobnica pokriva velikana, ki je zrastel in spregovoril s korenin teh kajev in iz src teh ljudi.

Pa to ni bil dan za resna razmišljanja in vendar so tako nekako spadala v vso to lepoto pod Blegošem. Še pesem in veseli ritmi so se čudovito zlili v melodijo preteklosti, resnih misli in veselja do življenja.

Vse bolj živahno je postajalo, mrak se je priplazil iz loške smeri po Sori in nehote so mi prišli na misel Tavčarjevi pogovori v Zali.

KF

ZAHVALA

Ob izgubi mojega dragega očeta
in starega očeta

GREGORJA BELCA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz organizacijskega področja in sindikalnih organizacij „Iskra“ v Kranju za izraze sožalja, podarjena venca, denarno pomoč in za številno spremstvo na njegovi zadnji poti

hčerka Zofka Žumer z družino

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi
nešega dragega moža in očeta

JOŽETA VIDMARJA

se iskreno zahvaljujemo za izraženo sožalje, vence in za vso pomoč, ki ste nam jo nudili v teh žalostnih trenutkih ter vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti

Vidmarjevi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta

MATIJE KORITNIKA

se iskreno zahvaljujemo sodelavkam in sodelavcem iz TOZD TEA – delavnica za stružene dele – za podarjeni venec, izrečeno sožalje, poslednje slovo ter spremstvo na njegovi zadnji poti

žalujoča hčerka
Francka Krajnik z družino
in ostalo sorodstvo

Značilna kmečka domačija s Šentjernejskega polja.

Izkopani temelji predrimske cerkve sv. Mihaela iz 11. – 13. stoletja.

(Nadaljevanje s 7. strani)

Dosedanji izsledki so zelo številni. Predvsem so takšni, ki imajo znanstveni značaj in nekaj je takšnih, ki nam omogočajo, da bomo podobo enega najstarejših mest dolenjske pokrajine predstavili kot muzej na prostem. Med znanstvene rezultate sodi ugotovitev, da je mestece stalo na umetnem otoku, ki ga je do polovice pokrivalo tržno naselje, vzhodno od ceste Dobrava – Šentjernej in ~~im~~ je pokrivalo vso zanko do nekdanje struge Krke ter do struge potoka Mihovca. Po sredini tega prostora, v smeri sever – jug, od cerkve sv. Miklavža do vasi Drama, je vodila do 8 m široka, tlakovana cesta. Ob njeni levi in desni strani so stale delavnice, stanovanjske stavbe, na osrednjem delu trga je bil trg s cerkvijo sv. Katarine. Ob današnji cesti Dobrava–Šentjernej je bilo obzidje, ki ga je branila vojaška posadka. Iz virov pa vemo, da je imel Gutenwerth v 13. stol. tudi faro, tržne pravice, sodstvo, kovnico novcev, kaštel s kastelom, pristanišče in mlin.

Do sedaj sta bila po arheološki metodi odkrita dva velika kompleksa. Ob južnem robu otoške površine smo odkopali izredno veliko delavnico, v kateri je potekal celotni proces od vlivanja do izdelave posameznih železarskih izdelkov, od navadnih žebljev do orodja in orožja. V neposredni bližini je bila velika usnjarska delavnica, kjer smo razen jam za predelavo usnja, našli tudi ostanke usnja in čreslovine. Na tem mestu so lahko istočasno predelovali izredno veliko število kož. Skoraj gotovo je igral Otok veliko vlogo pri preskrbi vojske, najprej pri akcijah v borbi za kranjsko – hrvaško mejo in kasneje v borbi proti Turkom.

Za neko krajše obdobje, od 11. do 13. stol., je bila železarska dejavnost prekinjena in so tu postavili cerkev v predromanskem slogu. Njene temelje še danes vidimo pod veliko leseno lopo, ki je pokrita s slamnato streho. Cela konstrukcija je izdelana po vzorcu dolenjskih „toplarjev". To je tudi prvi objekt, s katerim naj bi postavili eno od jeder srednjeveškega naselja na Otoku.

Tisoči keramičnih fragmentov govorijo o lončarski obrti. Tudi pri teh je videti staroslovansko tradicijo.

Na osrednjem delu otoške površine je odkrit del srednjeveškega cestišča z enoceličnimi stavbami, ki so služile kot trgovine ob vzhodnem robu ceste ter s stanovanjskimi stavbami zahodno od ceste. Pri stanovanjskih stavbah dveh faz so te zidane iz kamna nastale v času med 13. in 15. stol., odkrili pa smo še vsaj dve fazi, ki sodita v čas 11. in 10. stol, ko so bile stavbe lesene in kažejo zelo izrazito staroslovansko tradicijo.

Znotraj današnje cerkve sv. Miklavža pa prihaja na dan staro otoško pokopališče in deli verjetno kakega starega pokopališkega objekta. Prvi skelet, ki smo ga odkrili, je bil bogato opremljen in sodi v čas druge polovice 11. stol. Kaže da je pripadal panonskim Slovanom. Okraski pa kažejo povezanost z zgodnje in visokosrednjeveškim staroslovanskim umetnostnim izrazom.

Da bi pravilno razumeli vlogo tega prostora skozi stoletja, je treba poudariti, da je ta prostor pomenil prehod iz Panonije v alpski svet in da so vsa gibanja med Panonijo in Italijo pustila tukaj svoje sledove. Tako je na Mihovem bilo središče dolenjskega plemena Latobijcev, na Vinjem vrhu in na Gorjancih pa so sledovi ilirskih, keltskih, langobardskih in staroslovanskih naselij in grobišč.

Med današnjimi naselji na Šentjernejskem polju, s središčem v Šentjerneju, kjer je „Iskra" razvila svojo industrijo, pa nazaj do dva tisoč let pr. n. št., se vleče rdeča nit kulturnohistorične in delno etnične povezanosti s sedanjim časom. *DR. V. Šribar*

OBVESTILO

Šahovska sekcija Elektromehanike prireja prvenstvo TOZD Elektromehanike v mesecu septembru 1976.

1. Na tem turnirju imajo pravico sodelovati 6-članske ekipe (2 rezervi) posameznih TOZD-ov. TOZD zastopa lahko samo ena ekipa.
2. Prvouvrščena ekipa dobi prehodni pokal in naziv ekipnega prvaka Elektromehanike 1976. Prehodni pokal bo v njeni lasti do prihodnjega turnirja, ki bo naslednje leto. Če ekipa osvoji pokal trikrat, ga prejme v trajno last. Vse ekipe prejmejo priznanja.
3. Vsaka ekipa mora imeti potrdilo, da so njeni člani iz njihove TOZD, potrdilo mora vsebovati tudi delavske številke. Potrdilo je treba predložiti vodstvu sekcije pred pričetkom tekmovanja.
4. Turnir bo izveden po Bergerjevem sistemu, propozicije veljajo iz šahovskega priročnika 1966 s tem, da ima vsak igralec na razpolago 15 minut časa za razmišljanje v partiji.
5. V primeru delitve mesta odloča:
   a) boljši rezultat proti zmagovalcem
   b) boljši rezultat po Sonnebornu
   c) večje število zmag
6. Turnir bo odigran v enem dnevu; termin pa bo odvisen od števila prijavljenih ekip.
7. Zaradi organizacije in izvedbe tekmovanja je treba prijave poslati najkasneje do 15. 9. 1976 na naslov: Brce Martin, Elektromehanika – Kranj ali na telefonsko številko 222-22-2154.

Želimo, da se šahovskega ekipnega turnirja udeleži čim več ekip, tudi iz TOZD priključenih Elektromehaniki.

Nasvidenje Slovenija, dober dan Češka!

(Nadaljevanje s 7. strani)

bi mogel večerjati) in večerjo kljub temu pojedel, kajti gostoljubni mizi in še bolj gostoljubnim predstavnikom „Metre" iz Blanskega (s katero je „Iskra" pobratena), ki so na čast nam in naši tridesetletnici priredili večerjo, se ne bi bilo lepo odreči. Po nekaj pozdravnih besedah z naše in njihove strani je pogovor stekel nevezano in sproščeno, kaj kmalu smo se pogovarjali, kot bi se že dolgo poznali. Za še boljše razpoloženje je čez čas poskrbel tamkajšnji glasbeni ansambel. Nam na čast je zaigral tudi nekaj „naših".

Ko sem si šel ogledat še ostali del restavracije in točilno mizo, sem tam našel Bojana in škotski whisky. Nekaj časa sva kramljala, nato pa je Bojan odšel k našim, mene pa je od sosednje mize poklical „Lepi" (tako so ga klicali prijatelji in če sem objektiven, ne ravno neutemeljeno). Prosil me je, naj bom za tolmača. Tri dekleta iz Vzhodne Nemčije so ga povabila k mizi, on pa na nemščino ni bil uglašen. Pogovor je stekel in še zavedla se nisva dobro, kdaj so se ostali odpravili domov. Prosili so naju, naj greva tudi midva, a sva trmasto vztrajala, ker sva se hotela vrniti s taksijem.

IN POTEM SVA SE IZGUBILA . .,.

Ko so restavracijo že zgodaj (zjutraj) začeli zapirati, sva se dvignila tudi midva. Dekleta je prišel iskat neki znanec, midva pa sva hotela naročiti taksi. Garderoberka je povedala, da po polnoči taksiji ne vozijo in da je do hotela le kak kilometer. Čeprav je bil za naju kilomter v tistem razpoloženju bolj kvadraten kot dolžinski, sva pogumno krenila. Po kratkem prerekanju je obveljala moja in krenila sva, sledeč mojemu nezmotljivemu instinktu. Po desetih minutah sva ugotovila, da sva namesto v center (kjer je hotel), prišla nekam v predmestje. Iskala sva koga, ki bi nama povedal, kam. A nikjer žive duše! Naposled sva precej daleč zagledala neko dekle. Obrnila sva se proti njej, ona pa je dobila prestrašen obraz in oči kot pet kron ter je pospešila korak. Od namena, da bi jo vprašala za pot, sva odstopila, kajti preden bi ji razložila svojo željo, bi naju stalo vsaj kilometer teka za njo, njo pa cel kup prestanega strahu (ali celo živčni zlom). Kolovratila in hodila sva nekaj časa, „plavuti" so naju že bolele od hoje, na „podstrešju" pa so nama pozvanjali vsi popiti kozarčki. Nisva vedela, kam. Do jutra seveda nisva mogla kar takole kolovratiti. Nenadoma sva opazila šoferja, ki je kdove zakaj sredi noči popravljal avtobus na ulici. Napotila sva se k njemu.

(dalje prihodnjič)

J. Perko

Na Poncah

Čeprav je precej planincev Iskre Elektromehanike preteklo soboto pritegnil vzpon na Triglav, ki ga je organiziralo PD Kranj, smo vendarle bili tudi na Poncah.

Iz Tamarja smo najprej dosegli Srednjo Ponco, od tod še Visoko Ponco. Ta je mogočna skalnata gora, ki na Severu zaključuje greben med Planico in Mangrtsko dolino. Stoji daleč zunaj osrednjih grebenov Julijcev. Poleg svojevrstnih pogledov na gore nad Tamarjem je posebno privlačen pogled na severne prepadne stene Mangarta, ljubka Mangrtska jezera, Špik, Škrlatico, Razor, Prisojnik pa Montaž itd.

Dostop je nekoliko zahtevnejši, zato pa nudi toliko več užitkov, saj tod vladajo popolna divjina, mir in neokrnjena narava. Obišče jih malo planincev, čeprav bi po svoji lepoti in odprtosti za razgled sodile celo pred samega očaka Triglava. R. N.

Šahisti Iskre tekmujejo

Šahisti smo po poletnem premoru ponovno začeli z rednimi tekmovanji. Deveti hitropotezni turnir za posamično prvenstvo Iskre je bil v soboto, 28. avgusta v prijetnem ambientu v Lipici. Turnirja se je udeležilo 36 tekmovalcev. Šahistom, ki že redno tekmujejo na naših tekmovanjih so se že pridružili še šahisti iz Sežane, Nove Gorice in ostalih primorskih ter notranjskih kolektivov. Končni vrstni red je bil naslednji: 1. Jože Kerec, 2. Stane Hrovat, 3. Martin Brce, 4–5. Bogdan Brezigar, Janez Kumše, 6. Miha Šmid, 7. Jože Deželak, 8.–10. Albin Obleščak, Tomislav Mitić, Jadran Tavčar, 11. Vinko Zorman, 12. Janez Grčar, 13. Jože Špende, 14.–16. Stane Drešar, Živorad Andrejić, Lojze Deželak, 17. Milovan Rulić, 18.–19. Marjan Strnad, Stane Zemljarič, 20. Jurica Zadravec, 21. Vasilije Aletić, 22. Spasoje Kosorić, 23. Pogačar, 24. Boris Vovk, 25. Darko Cotič, 26. Zoran Oblak, 27.–28. Pavle Jereb, Karel Kmetič, 29. Mahnič, 30.–31. Marjan Planinc, Janez Taborne, 32. Lado Anžur, 33. Riko Piskar, 34. Boris Brezigar, 35.–36. Stane Cimerman, Cimperman.

Po tekmovanju so prireditelji iz Sprejemnikov Sežana podelili praktične nagrade. Prvo nagrado – radioaparat je prejel Jože Kerec. Strokovnjaki iz Sežane bodo poskušali radio predelati na slušalke tako, da bo tudi naš najboljši šahist lahko poslušal radijski program. Šahisti in člani njihovih družin so si tudi ogledali dresurno jahanje in čistokrvne konje, ki slovijo po vsem svetu. Prirediteljem se zahvaljujemo, posebno Darku Cotiču in Marjanu Strnadu za dobro organizirano tekmovanje in nagrade.

Naslednji hitropotezni turnir in to deseti po vrsti bo v novembru v Ljubljani. Vabimo vse šahiste, da se tega jubilejnega prvenstva udeležijo. Tisti, ki ste že tekmovali pridite zanesljivo, vabimo pa še nove. Šahovsko društvo Iskra želi, da nas bi bilo najmanj sto.

Naj se ne bojijo po hitrosti, ali kvaliteti slabši šahisti. Naša tekmovanja so namenjena tudi vam. Spoznavajmo se ne samo ob delu, ampak tudi v razvedrilu. Bogdan Brezigar

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente, Kranj – Urejuje uredniški odbor – Glavni urednik: Bogo Mohor, v. d. odgovornega urednika Janez Šilc – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 – Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA–DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Razpisna komisija delavskega sveta
ISKRA – AVTOMATIKA
TOZD Napajanja
Novo mesto
Bršljin 63, n. sub. o.

razpisuje

skladno s 28. členom Samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih v združenem delu naslednja vodilna delovna mesta:

1) **Vodja razvojnega sektorja**
2) **Vodja poslovno-prodajnega sektorja**
3) **Vodja sektorja priprave proizvodnje**
4) **Vodja proizvodnega sektorja**
5) **Vodja sektorja kvalitete**
6) **Vodja kadrovsko-splošnega sektorja**
7) **Vodja finančno-računovodskega sektorja**

Razpisni pogoji za ta delovna mesta so sledeči:

Pod 1)
- dipl. ing. ali ing. elektro smeri ali teh. fizike
- 5 oziroma 7 let delovnih izkušenj v razvojno-inovacijski dejavnosti na vodilnih ali vodstvenih del. mestih, raziskovalni naziv
- aktivno znanje enega svetovnih jezikov in pasivno znanje enega svetovnih jezikov

Pod 2)
- dipl. ing. ali ing. tehnične ali ekonomsko-komercialne stroke
- 4 oziroma 6 let delovnih izkušenj v komercialno-prodajni ali planski službi na vodilnih ali vodstvenih delovnih mestih
- aktivno znanje enega svetovnih jezikov
- pasivno znanje enega svetovnih jezikov

Pod 3)
- dipl. ing. ali ing. elektro, strojne ali organizacijske smeri
- 4 oziroma 6 let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih del. mestih v pripravi proizvodnje ali tehnologije
- pasivno znanje enega svetovnega jezika

Pod 4)
- dipl. ing. ali ing. strojne, elektro ali organizacijske smeri
- 4 oziroma 6 let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delovnih mestih v proizvodni tehnologiji
- pasivno znanje enega svetovnega jezika

Pod 5)
- dipl. ing. ali ing. elektro smeri
- 4 oziroma 6 let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delovnih mestih pri preverjanju kvalitete v proizvodnji, razvoju in tehnologiji
- pasivno znanje enega svetovnega jezika

Pod 6)
- dipl. pravnik ali pravnik
- 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delovnih mestih iz področja splošno-pravnih in delovno-pravnih zadev
- pasivno znanje enega svetovnega jezika

Pod 7)
- dipl. oec. ali oec.
- 5 oziroma 7 let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delovnih mestih s področja finančno-računovodskih zadev.
- pasivno znanje enega svetovnega jezika

Poleg gornjih pogojev morajo vsi kandidati izpolnjevati še naslednje:
- da izpolnjuje splošne pogoje določene z zakonom
- da so njegove moralne, politične kvalitete in etične lastnosti v skladu s temelji pravilnih odnosov do socialističnega samoupravljanja
- da ima sposobnost vodenja, organiziranja in drugih aktivnosti, ki so določene s samoupravnimi splošnimi akti.

Vlogo mora kandidat, z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev poslati v petnajstih dneh od dneva objave razpisa na gornji naslov z oznako „za razpisno komisijo" v zaprti ovojnici.

O izidu razpisa bodo kandidati obveščeni najkasneje v petnajstih dneh po sprejetju sklepa o izbiri kandidatov.